Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

8-йил чиқиши
№ 5 (1782)
7 январь
шанба
1961 йил,
Баҳоси 2 тийин

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

Ўзбекистон ССР Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги давлат плани тўғрисида

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ

Қ О Н У Н И

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тайёрланган Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги давлат плани Ўзбекистон ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг тузатишлари билан бирга маъқуллансин.

2. Ўзбекистон ССР Министрлар Советига Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги давлат плани юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Совети Бюджет комиссиясининг хулосасида баён қилинган таклиф ва мулоҳазаларни, шунингдек Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлисларида депутатлар томонидан айтилган таклиф ва мулоҳазаларни қараб чиқиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш вазифаси топширилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1961 йил, 6 январь. Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ

Қ О Н У Н И

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг 1961 йилги давлат бюджети тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1- модда. Ўзбекистон ССРнинг Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан тақдим этилган 1961 йилги Давлат бюджети Бюджет комиссиясининг доклади юзасидан қабул қилинган ўзгартишлар билан бирга даромадлар бўйича 1.157.359 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 1.157.359 минг сўм миқдорида тасдиқлансин.

2- модда. Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджетида давлат ва кооператив корхоналари ҳамда ташкилотларидан олинадиган даромадларнинг умумий суммаси 936.543 минг сўм миқдорида белгилансин.

3- модда. Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджетида халқ хўжалигини — оғир саноатни, қурилиш индустриясини, енгил ва озиқ-овқат саноатини, қишлоқ хўжалигини, транспортни, уй-жой-коммунал хўжалигини ва халқ хўжалигининг бошқа тармоқларини янада ривожлантиришни маблағ билан таъминлаш учун бўладиган харажатларнинг умумий суммаси 467.802 минг сўм миқдорида белгилансин.

4- модда. Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджетида социал-маданий тадбирларга — умумий таълим мактаблари, техникумлар, олий ўқув юртлари, илмий-тадқиқот муассасалари, фабрика-завод шогирдлиги мактаблари, кутубхоналар, клублар, театрлар, матбуот, радио эшиттиришга ҳамда маориф ва маданият соҳасидаги бошқа тадбирларга, касалхоналар, болалар яслилари, санаторийлар, соғлиқни сақлаш ва физкультура соҳасидаги бошқа муассасаларга; пенсия ва нафақаларга ажратиладиган маблағларнинг умумий суммаси 609.856 минг сўм миқдорида белгилансин.

5- модда. Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджетида давлат идора органларини таъминлаш учун ажратиладиган маблағлар суммаси 26.411 минг сўм миқдорида белгилансин.

6- модда. Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги республика бюджети даромадлар бўйича 654.083 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 654.083 минг сўм миқдорида тасдиқлансин.

7- модда. Тошкент шаҳри, областлар ва Қорақалпоғистон АССРнинг 1961 йилги бюджетларининг умумий суммаси 503.276 минг сўм миқдорида белгилансин, шу жумладан:

	минг сўм ҳисобида
Тошкент шаҳри бюджети	96.558
Тошкент области бюджети	74.096
Фарғона области бюджети	59.765
Андижон области бюджети	56.699
Самарқанд области бюджети	61.410
Бухоро области бюджети	34.347
Сурхондарё области бюджети	47.948
Хоразм области бюджети	21.876
Қорақалпоғистон АССР бюджети	50.577

8-модда. Умумиттифоқ давлат солиқлари ва даромадларидан Тошкент шаҳри, областлар ва Қорақалпоғистон АССР бюджетларига ажратмалар 1961 йил учун қуйидаги миқдорларда тасдиқлансин:

а) оборот солиғи тушумларидан: Тошкент шаҳри бюджетига 14,1 процент, Тошкент области бюджетига 100 процент, Фарғона области бюджетига 23,8 процент, Андижон области бюджетига 32,3 процент, Самарқанд области бюджетига 27,3 процент, Бухоро области бюджетига 25,9 процент, Сурхондарё области бюджетига 55,0 процент, Хоразм области бюджетига 33,3 процент ва Қорақалпоғистон АССР бюджетига 100 процент;

б) колхозлардан олинадиган даромад солиғидан: Тошкент шаҳри, Тошкент, Самарқанд областлари ва Қорақалпоғистон АССР бюджетларига 100 процент, Фарғона области бюджетига 80 процент, Сурхондарё области бюджетига 75 процент, Андижон, Бухоро ва Хоразм областлари бюджетларига 60 процент;

в) аҳолидан олинадиган даромад солиғидан: Тошкент ва Хоразм областлари ҳамда Қорақалпоғистон АССР бюджетларига 100 процент, Сурхондарё области бюджетига 60 процент, Фарғона, Андижон, Самарқанд ва Бухоро областлари бюджетларига 50 процент, Тошкент шаҳри бюджетига 10 процент;

г) қишлоқ хўжалик солиғидан, СССРнинг бўйдоқ, ёлғиз ва кичик оилали гражданларидан олинадиган, ўрмонлардан келадиган даромаддан ва пул-буюм лотереялари тушумларидан 100 процент.

9- модда. Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги давлат планида кўзда тутилган тадбирларни маблағ билан таъминлаш учун 1961 йилда Ўзбекистон ССР республика бюджети маблағларидан Қорақалпоғистон АССР Давлат бюджетига 5.123 минг сўм ва Тошкент области бюджетига 1.371 минг сўм пул ажратилсин.

10- модда. Ўзбекистон ССР республика бюджети бўйича Бюджет маблағларининг 1962 йил 1 январига ўтадиган қолдиқлари 16.100 минг сўм миқдорида тасдиқлансин.

11- модда. Тошкент шаҳри областлар ва Қорақалпоғистон АССР бюджетлари бўйича бюджет маблағларининг 1962 йил 1 январига ўтадиган қолдиқлари 18.280 минг сўм миқдорида белгилансин, шу жумладан:

	минг сўм ҳисобида
Тошкент шаҳри бюджети бўйича	2.860
Тошкент области бюджети бўйича	2.800
Фарғона области бюджети бўйича	2.300
Андижон области бюджети бўйича	2.200
Самарқанд области бюджети бўйича	2.400
Бухоро области бюджети бўйича	1.400
Сурхондарё области бюджети бўйича	2.000
Хоразм области бюджети бўйича	820
Қорақалпоғистон АССР бюджети бўйича	1.500

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1961 йил, 6 январь. Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИНИНГ

Қ О Н У Н И

Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий Қонуни) нинг 28, 48, 50, 51 ва 68-моддаларига баъзи бир ўзгартишлар киритиш тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

1-модда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг бошқа ишдан озод ўринбосари лавозимини белгилаш тўғрисида»ги 1960 йил 30 ноябрь Фармони тасдиқлансин.

Шунга мувофиқ Ўзбекистон ССР Конституциясининг 28-моддасига ўзгартиш киритилиб, бу модда қуйидагича баён қилинсин:

«28-модда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумини қуйидаги составда сайлайди: Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси, Президиум Раисининг икки ўринбосари, Президиум Секретари ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг 13 аъзоси».

2-модда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги ташкил қилиш тўғрисида»ги 1960 йил 13 октябрь Фармони тасдиқлансин.

Шунга мувофиқ Ўзбекистон ССР Конституциясининг 48 ва 50-моддаларига ўзгартиш киритилиб, бу моддалар қуйидагича баён қилинсин:

«48-модда. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўзбекистон ССР Олий Совети томонидан қуйидаги составда тузилади:

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи Ўринбосарлари;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг Ўринбосарлари;
Ўзбекистон ССР Министрлари;
Ўзбекистон ССР Давлат план комиссиясининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Совет контроли комиссиясининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Илмий-техника комитетининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Қурилиш ва архитектура ишлари Давлат комитетининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитетининг Раиси;
Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг Бошлиғи.

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг Раиси лавозими бўйича Ўзбекистон ССР Министрлар Совети составига киради».

«50-модда. Ўзбекистон ССРнинг қуйидаги Министрликлари Иттифоқ-республика Министрликларидир:

Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги;
Соғлиқни сақлаш министрлиги;
Ташқи ишлар министрлиги;
Маданият министрлиги;
Мудофаа министрлиги;
Алоқа министрлиги;
Қишлоқ хўжалиги министрлиги;
Молия министрлиги».

3-модда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Ўзбекистон ССР Коммунал хўжалик министрлиги тузиш тўғрисида»ги 1961 йил 4 январь Фармони тасдиқлансин.

Шунга мувофиқ Ўзбекистон ССР Конституциясининг 51-моддасига қўшимча киритилиб, бу модда қуйидагича баён қилинсин:

«51-модда. Ўзбекистон ССРнинг қуйидаги Министрликлари республика Министрликларидир:

Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги;
Ички ишлар министрлиги;
Сув хўжалиги министрлиги;
Коммунал хўжалик министрлиги;
Маориф министрлиги;
Социал таъминот министрлиги;
Қурилиш министрлиги;
Савдо министрлиги;
Ғалла маҳсулотлари министрлиги».

4-модда. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг «Қорақалпоғистон АССР Савдо министрлигини тугатиш тўғрисида»ги 1960 йил 1 сентябрь Фармони тасдиқлансин.

Шунга мувофиқ Ўзбекистон ССР Конституциясининг 68-моддасига тегишли ўзгартиш киритилиб, бу модда қуйидагича баён қилинсин:

«68-модда. Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикаси Олий Совети томонидан қуйидаги составда тузилади:

Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советининг Раиси;
Министрлар Совети Раисининг Ўринбосарлари;
Давлат план комиссиясининг Раиси;
Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ҳузуридаги Давлат хавфсизлиги комитетининг Раиси;
Министрлар:
Автомобиль транспорти ва тош йўллар министри;
Ички ишлар министри;
Сув хўжалиги министри;
Соғлиқни сақлаш министри;
Коммунал хўжалик министри;
Маданият министри;
Маориф министри;
Қишлоқ хўжалиги министри;
Социал таъминот министри;
Молия министри;
Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети Қурилиш ва архитектура ишлари бошқармасининг бошлиғи;
Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ҳузуридаги Саноат бошқармасининг бошлиғи».

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1961 йил, 6 январь.
Тошкент шаҳри

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ 1959 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ БАЖАРИЛИШИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджети даромадлар бўйича 9.672.441 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 9.460.553 минг сўм миқдорида, даромадлар харажатлардан 211.888 минг сўм ошириб бажарилганлиги тўғрисидаги ҳисобот тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Ё. НАСРИДДИНОВА.
Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1961 йил, 6 январь.
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг 1961 йил 6 январдаги мажлиси тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

6 январь эрталаб соат 10 да Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислар залида бешинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг учинчи мажлиси бўлди.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси депутат **Р. Ғ. Ғуломов** раислик қилди.

Олий Совет Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги Давлат плани тўғрисидаги Қонунни бир овоздан қабул қилди.

Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги Қонун ҳам бир овоздан қабул қилинди ва Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджетининг бажарилиши тўғрисидаги ҳисобот тасдиқланди.

Сўнгра сессия кун тартибидаги учинчи масалани муҳокама қилишга ўтди. «Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва республика меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида» Ўзбекистон ССР Олий Совети Қонун лойиҳаларини тайёрлаш комиссиясининг раиси депутат **А. Маҳмудовнинг** доклади тингланди.

Докладни муҳокама қилишда депутатлардан **М. И. Кичанов** (Шўрчи сайлов округи), **Р. Сеитниёзов** (Улуғбоғ сайлов округи), **Т. Исмоилов** (Янги қишлоқ сайлов округи) қатнашдилар.

Олий Совет Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонунни бир овоздан қабул қилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг депутат И. В. Бабковни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги, депутат И. В. Бабковни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари қилиб тасдиқлаш тўғрисидаги, депутат Р. Сахибоевни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари қилиб тасдиқлаш тўғрисидаги Фармонлари тасдиқланади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари депутат **Р. Саҳибоев** кун тартибидаги тўртинчи масала бўйича — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида доклад қилади.

Олий Совет тўртинчи ва бешинчи сессиялар ўртасидаги даврда нашр этилган Фармонларни бир овоздан тасдиқлайди, Ўзбекистон ССР Конституциясига тегишли ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги Қонунни қабул қилади.

Шу билан Ўзбекистон ССР Олий Советининг бешинчи сессияси ёпиқ деб эълон қилинади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ БЕШИНЧИ СЕССИЯСИ

Сессиянинг 5 январь эрталабки ва кечки мажлисларида Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини 1961 йилда ривожлантириш Давлат плани тўғрисидаги, Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги давлат бюджети тўғрисидаги ва Ўзбекистон ССР Давлат бюджетининг 1959 йилги ижроси ҳақидаги докладлар юзасидан музокаралар бўлди. Депутатлар ўз нутқларида республика плани ва бюджетининг лойиҳаларини якдиллик билан маъқулладилар. Сўзга чиққан нотиқлар Ўзбекистон халқ хўжалигини ва маданиятни ривожлантиришда эришилган катта муваффақиятлар тўғрисида гапириб, совет ва хўжалик органларининг ишларидаги камчиликларни кўрсатдилар, сессия олдига республика турли районларининг эҳтиёжига тааллуқли муҳим масалаларни қўйдилар.

Музокараларда биринчи бўлиб депутат **Н. М. Муродов** сўзлади. У, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини юксалтиришда Хоразм области меҳнаткашлари томонидан қўлга киритилган муваффақиятлар тўғрисида гапиради. Область саноати ялпи маҳсулот чиқариш йиллик планини муддатидан илгари бажарди. Пахта тайёрлаш плани муваффақият билан адо этилди. Давлатга планда ташқари 33 минг тонна пахта сотилди. Ҳосилни машинада териш плани ошириб бажарилди. Давлатга чорвачилик маҳсулотлари ва сабзавот сотиш юзасидан план кўрсаткичларидан ўзиб кетилди.

Нотиқ Хоразм областининг бюджети тўғрисида батафсил гапиради. Область бюджети республика бюджети сингари узлуксиз ошиб бормоқда. Шу билан бирга нотиқ, 1961 йил учун капитал маблағ чиқариш планида ирригация иншоотлари қуриш ва реконструкция қилиш, янги маданий-маиший муассасалар вужудга келтириш, шаҳарлар ва район марказларини ободонлаш учун қўшимча равишда маблағ чиқарилишини сўрайди.

Қорақалпоғистон АССР Олий Совети Президиумининг Раиси **Д. Е. Ешимбетов** сўзга чиқади. У айтадики, совет халқларининг коммунизм сари ғолибона юришида орденли Қорақалпоғистон меҳнаткашлари ҳам муваффақият билан олға томон бормоқдалар. Саноат ишлаб чиқариши давлат плани муддатидан илгари бажарилди. Бу йилги ноқулай об-ҳаво шароити ва сув камчилигига қарамай, пахта тайёрлаш плани ошириб бажарилди. Қишлоқларнинг меҳнаткашлари давлатга бошқа хил қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш мажбуриятларини ҳам муваффақиятли адо этдилар.

Қорақалпоқ халқи республика пахта тайёрлаш планини бажарганлиги муносабати билан КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Совети томонидан юборилган табрикни партия-ҳукумат ва шахсан ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг автоном республика экономикасини ва маданиятини янада юксалтириш тўғрисида оталарча янги ғамхўрлик деб кутиб олдилар ҳамда бу табрикка амалий ишлар билан жавоб қайтармоқдалар. Етти йиллик учинчи йилининг биринчи кунлариданоқ корхоналарда, колхоз ва совхозларда янги меҳнат ғалабалари учун мусобақа кенг авж олмоқда. Нотиқ автоном республика меҳнаткашлари номидан Олий Советни олинган мажбуриятлар шараф билан бажарилади, деб ишонтиради.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг бу сессияси, деди депутат **А. Азимов**, бутун совет халқи КПСС Марказий Комитетининг бўлажак Пленумини муносиб кутиб олиш учун тайёргарлик кўраётган тарихий кунларда ўтаётир. Самарқанд области ҳам катта ютуқларга эришди. Етти йилликнинг иккинчи йилида планда ташқари 170 миллион сўмликдан ҳам кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқарилди. Бу миқдор бутун Ўзбекистон саноати томонидан 1913 йилда ишлаб чиқарилган маҳсулотдан икки баравар кўпдир. Қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ривожлантиришда катта ютуқларга эришилди. Область пахтакорлари ноқулай об-ҳаво шароитига қарамай, фидокорона меҳнат қилиш билан пахта етиштириш планининг ошириб бажарилишига эришдилар.

Ўртоқ Азимов тақдим этилган бюджет лойиҳасини қувватлаш билан сессиядан уй-жой фондини капитал ремонт қилиш, болалар муассасалари шохобчаларини кенгайтириш ва мактабларда қўшимча синф хоналарини ускуналаш билан боғлиқ бўлган баъзи зарур тадбирларга қўшимча маблағ ажратилишини сўрайди.

Депутат **Ҳ. О. Маърупов** қурилишда прогрессив индустриал методларини қўлланиш, уй-жой биноларини қуришда йирик панелли темир-бетон конструкциялардан кенг фойдаланиш тўғрисида гапиради. Ана шундай қилиниши шаҳар ижроия комитети хўжаликлари бўйича капитал қурилиш планини кўп йиллар мобайнида биринчи марта бажариш имконини берди. Мактаб бинолари қуриш йиллик топшириғи ҳам ошириб бажарилди. Тошкентни ободонлаш юзасидан катта ишлар қилинди.

Нотиқ шаҳар хўжалигини ривожлантириш соҳасида эришилган баъзи ютуқлар ҳақида гапириб, маҳаллий Советларнинг ишларидаги мавжуд камчиликларни кўрсатиб ўтади. Уй-жойлар қуриш ва уларни ремонт қилишдаги қолоқлик тугатилмаган, шаҳар транспорти ишида ва аҳолига маданий-маиший хизмат кўрсатишда жиддий нуқсонлар бор.

Сессияда сўзлаган депутатларнинг бюджет ва планни тасдиқлаш тўғрисидаги таклифларини тўла қувватлаб, дейди ўртоқ Маърупов, Олий Совет сессиясидан шаҳар хўжалигини яхшилаш ва қўшимча маблағ ажратиш юзасидан бюджет комиссиясига биз томондан тақдим этилган таклифларни кўриб чиқишни республика ҳукуматига топширишни сўрайман.

Депутат **А. С. Пономарев** ўз нутқида Қарши чўлларига сув чиқарилиши муносабати билан область қишлоқ хўжалиги олдида вужудга келадиган катта перспективалар тўғрисида гапиради. Жанубий Сурхон сув омборида сув запаси вужудга келтирилиши муносабати билан Сурхон водисида 1962 йилдаёқ қишлоқ хўжалик экинлари экиш учун янги ерларни ўзлаштиришга киришмоқ лозим. Шу муносабат билан янги массивларда ирригация-мелиорация шохобчалари, кўприклар, йўллар, маиший ва уй-жой объектлари қуриш масаласи кўтарилади. Бу ишларни шу йилиёқ бошлаб юбориш ва юксак суръатлар билан олиб бориш керак. Нотиқ ҳукумат олдига ана шу муҳим ишда Сурхондарё областига зарур ёрдам кўрсатиш масаласини қўяди. У, Шўрчи районида электр шохобчаларини кенгайтириш, Косонда электр станцияси қуриш, Шаҳрисабз, Чироқчи ва Сариосиёда водопровод қуриш, шаҳарлар ва район марказларини ободонлаш учун қўшимча маблағ ажратилишини ҳам сўрайди.

Депутат **С. Пўлатова** ўз нутқида, айтдики, мен тўқувчи бўлиб ишлаётган Тошкент тўқимачилик комбинати ҳақида сизларга гапириб беришни истайман. Бизнинг комбинат Совет Иттифоқида энг йирик комбинатлардан бири ҳисобланади. Бу комбинат Ўзбекистон учунгина эмас, балки Ўрта Осиёдаги бошқа ҳамма республикалар учун ҳам кўйлак-ич кийим газламалари етиштириб берувчи асосий корхона ҳисобланади. Биз газламалардан бир қисмини Шарқ мамлакатларига юбориш учун ишлаб чиқарамиз. Корхонада юзларча тўқувчилар Валентина Гагановадан ўрнак олиб, орқада қолаётган участкаларда ишлаш учун ихтиёрий равишда ўтдилар ва бу участкаларни илғорлар қаторига чиқардилар. Фабрикаларда Юлия Вечерованинг чақириғи кенг ёйилди. Бир мингдан ортиқ киши ундан ўрнак олиб, ускуналарнинг етти йиллик охирига мўлжалланган унумдорлигига эришдилар. Комбинат 1961 йилни янги ютуқлар билан нишонлашга тайёрланиб, ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш программасини белгилади. Ўртоқ Пўлатова республика пойтахтини ободонлаш соҳасидаги ишларни кучайтириш масаласини қўяди. Янги уй-жой массивларида мактаблар, болалар муассасалари, магазин ва ҳаммомлар қуришга алоҳида эътибор бериш керак.

Депутат **Н. И. Супотницкий** минбарга чиқади. Андижон областининг меҳнаткашлари, деди у, бутун совет халқи билан бирликда КПСС XXI съезди томонидан белгиланган кенг авж олдирилган коммунизм қурилиши улуғвор программасини муваффақиятли амалга ошириш учун фидокорона курашмоқдалар. Область саноат корхоналарининг ходимлари ялпи маҳсулот ва энг асосий буюмларнинг кўпчилик хиллари бўйича йиллик планни муддатидан илгари бажардилар.

Ўртоқ Супотницкий ўз сўзида кооперативчи заводларнинг ишларини тартибга солиш, қурилишларни, шунингдек маҳаллий саноат корхоналарини янги техника билан қуроллантириш ҳақида гапиради. У, ускуналар етказиб беришни планлаштиришдаги жиддий нуқсонлар учун республика Госпланини танқид қилади ҳамда Ўзбекистон ССР Министрлар Советидан капитал қурилиш учун қўшимча маблағ ажратишни сўрайди.

Депутат **Н. В. Мартинов** мамлакатдаги йирик халқ хўжалиги кенгашларидан бири бўлган республика ягона халқ хўжалиги кенгашининг иш фаолияти ғоят катта эканлигини бир қанча мисоллар келтириш билан кўрсатиб ўтади. Халқ хўжалиги кенгаши саноати етти йилликнинг иккинчи йилида планда ташқари юз миллионларча сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди. Ишлаб чиқариш даражаси жиҳатидан етти йилликнинг контроль рақамларидан бир йил ўзиб кетилди. Янги хил машиналар, приборлар ва буюмлар ишлаб чиқаришнинг ўзлаштирилганлиги катта ютуқ ҳисобланади.

Саноат ишларида баъзи ютуқлар билан бир қаторда нуқсонлар ҳам бўлди. Бир қанча корхоналар ялпи маҳсулот, ассортимент, меҳнат унумдорлиги ва таннархи бўйича планларни бажармадилар.

Ўртоқ Мартинов етти йилликнинг учинчи йилида саноатнинг барча тармоқларини ривожлантириш суръатларини ошириш ҳақида муфассал гапиради. У саноатнинг асосий тармоқлари учун, жумладан, бир қанча корхоналар, иссиққа чидамли ва эритиш оғир бўлган металлар комбинати қурилиши соҳасидаги ишларни тугаллаш, Ўзбекистон металлургия заводида пўлатни узлуксиз қуядиган установкалар ўрнатиш учун чиқариладиган капитал маблағларнинг кўпайтирилишини сўрайди. У, министрликлар, бошқармалар ва республика Госплани олдига ишлаб чиқаришни моддий-техника билан таъминлаш ва планлаштиришни тартиблаштиришга боғлиқ бўлган бир қанча масалаларни қўйди.

Сессияда депутат **У. Абдуллаев** ўз нутқини халқ маорифини янада яхшилаш масалаларига бағишлади.

Фарғона областида, деди у, мактабларни бир сменали машғулотга ўтказиш юзасидан катта ишлар қилинди. Ҳозироқ 668 мактаб бир сменада ишламоқда, бу эса, ҳамма мактабларнинг 92 процентини ташкил этади. Юзларча идора бинолари ва бошқа бинолар халқ маорифи органлари ихтиёрига берилди. Лекин биз бундай биноларни ўқиш корпусларига мослаштириш билангина қолган 55 мактабни бир сменали машғулотга кўчириш вазифасини ҳал этолмаймиз. Мактаб қурилиши учун қўшимча маблағ чиқарилиши керак. Уй-жойлар қуриш учун ҳам маблағ чиқаришни кўпайтириш талаб этилади.

Биз республика Министрлар Советидан Фарғонада уй қуриш заводи барпо этиш ва уни яқин вақт ичида ишга туширишни қурилиш министри ўртоқ Иброҳимовдан жиддий талаб қилишини сўраймиз.

(ДАВОМИ ИККИНЧИ БЕТДА).

Ўртоқ Н. А. МУҲИТДИНОВ Тошкентга келди

КПСС Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари ўртоқ Н. А. Муҳитдинов 6 январда Ашхободдан Тошкентга келди.

Аэродромда ўртоқ Н. А. Муҳитдиновни Ўзбекистон КП Марказий Комитети бюросининг аъзолари М. А. Абдураззоқов, О. А. Алимов, Г. А. Габриельянц, Р. Ғ. Ғуломов, Г. Ф. Наймушин, Ё. С. Насриддинова, З. Р. Раҳимбобоева, Ш. Р. Рашидов, Ф. Е. Титов, Ўзбекистон КП Марказий Комитети бюро аъзолигига кандидатлар И. П. Бурмистров, Қ. М. Муртазоев, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари С. О. Азимов, Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари И. В. Бабков, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Ҳ. Турсунқулов, область партия комитетларининг секретарлари, республика министрлари, область ижроия комитетларининг раислари, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатлари, республика пойтахти меҳнаткашларининг кўпгина вакиллари кутиб олдилар. (ЎзТАГ).

Ўзбекистон ССР Олий Советининг бешинчи сессияси

(БОШИ БИРИНЧИ БЕТДА)

Депутат **Б. Г. Мирзабеков** Тошкент областининг меҳнаткашлари томонидан хўжалик ва маданий қурилиш соҳаларида эришилган ютуқлар ҳақида гапириб, область колхоз ва совхозларининг ўтган йилда давлатга пахта сотиш планининг бажарилишини таъминламаганликларини айтади. Давлатга 80 минг тоннадан ортиқ кам пахта берилди, пахтани машинада териш топшириғи ҳам бажарилмади. Бу, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий ва область Советларининг қишлоқ хўжалик органлари ҳамда бир қанча колхоз ва совхоз раҳбарларининг ташкилотчилик ишларини ёмон уюштирганликлари оқибатидир.

Биз, деди нотиқ, ўтган йилги сабоқлардан тегишли хулосалар чиқардик. Олдимизда турган вазифаларнинг уддасидан чиқмоқ учун янги ерларни ўзлаштириш, ерларнинг ирригация-мелиорация ҳолатини, айниқса Мирзачўл районларида яхшилаш билан боғлиқ бўлган кечиктириб бўлмайдиган бир қанча ишларни бажариш олдимизда турибди. Биз Министрлар Советидан ана шу кечиктириб бўлмайдиган вазифаларни ҳал этишда ёрдам беришини сўраймиз.

Депутат **А. М. Қодиров** КПСС Марказий Комитетининг бўлажак Пленуми муносабати билан Тошкент магистрали ходимлари ўртасида меҳнат кўтаринкилиги ғоят ошиб кетганлигини айтади. Йўл коллективи юк ортиш давлат планини муддатидан илгари 16 декабрда бажарди. СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг кўчма Қизил байроғи сурункасига беш квартал давомида Тошкент магистралига берилди.

Йўл хизмат кўрсатадиган республикаларда ишлаб чиқариш ҳажми ўсаётганлиги сабабли, юк ташишни рационализация қилиш тобора муҳим давлат аҳамиятига эга бўлмоқда. Ўртоқ Қодиров Янгийўл, Сирдарё, Мирзачўл ва Янгиерга борадиган темир йўл линиялари билан параллел бўлган автобус маршрутларини тугатиш тўғрисида қарор қабул қилган Тошкент шаҳар ижроия комитетининг яхши ташаббусини кўрсатиб ўтади.

Депутат **А. Г. Давидянц** айтадики, Бухоро областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари давлатга гўшт, сут, тухум, жун, қоракўл тери, пилла, картошка, сабзавот, полиз экинлари ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сотиш юзасидан олган ўз социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар. Область қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари етти йилликнинг учинчи йилида колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришини янада ривожлантиришни таъминлаш, пахта етиштириш топшириқларининг сўзсиз бажарилиши учун бутун куч-қувватларини сарфлайдилар.

Шулар билан бир қаторда нотиқ областга амалий ёрдам кўрсатилишини сўрайди. Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик фанлари академияси ғоят катта массивдаги суғориладиган ерларнинг шўрини йўқотиш ишларини амалга оширишда областга ёрдам бериши керак. Сув хўжалиги министрлиги Аму-Қоракўл канали қурилишига катта эътибор бериши лозим. Яйловларга сув чиқариш масаласини ҳам кўриб чиқиш зарур.

Сессияда Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси депутат **О. А. Алимов** катта нутқ сўзлади.

Совет халқи, деди у, 1960 йилни муваффақият билан тугаллаб, янги 1961 йилга — коммунистик жамият қуришни кенг авж олдириш етти йиллик планни амалга оширишнинг учинчи йилига қадам қўйди.

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Советининг совет халқига янги йил табригида бундай дейилади: «Биз, совет кишилари ўзимиз яшаб ўтган 1960 йилга қайрилиб қарар эканмиз, фахрланиб айтишимиз мумкинки, ишимиз яхши бормоқда! Етти йилликнинг жуда катта планлари тўла ва ошириб бажарилмоқда».

Улуғ партиямиз ва жонажон ҳукуматимизнинг табригидаги ажойиб сўзлар совет кишиларини меҳнатда янги қаҳрамонликлар кўрсатишга руҳлантирмоқда ва коммунистик қурилишнинг белгиланган программаси ҳеч сўзсиз бажарилишига ишонч туғдирмоқда.

СССР Олий Советининг яқинда ўз ишини тамомлаган сессияси халқ хўжалик планини ва СССРнинг 1961 йилги Давлат бюджетини тасдиқлади. Булар мамлакатимизнинг янада зўр куч билан олға боришини таъминлайди. Халқ хўжалигимиз ҳозир ўз тараққиётининг шундай босқичида турибдики, бу босқичдан қаралганда коммунизмнинг улуғвор биноси равшан намоён бўлмоқда. Халқларнинг бахти ва равнақи учун, ҳормай курашаётган Никита Сергеевич Хрущчев бошчилигидаги партиямиз Ленинчи Марказий Комитети ўтказаётган жуда катта ташкилотчилик иши коммунистик қурилиш вазифасини муваффақиятли бажаришда ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир.

Коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг ноябрь ойида бўлиб ўтган Кенгаши бутун инсониятнинг ёркин келажаги учун улуғ курашда янги ғалабаларга эришиш йўлини кўрсатиб берди. Барча совет кишилари сингари Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам коммунистик ва ишчи партиялар вакиллари Кенгашининг Баёнотини қизғин маъқулламоқдалар. Бу Баёнот бутун халқаро коммунистик ҳаракатнинг программ ҳужжатидир.

Ўртоқ Алимов Ўзбекистон меҳнаткашларининг етти йилликнинг учинчи йилини ажойиб муваффақиятлар билан кутиб олганликларини характерлайди. Республика саноати КПСС XXI съездининг ва КПСС Марказий Комитетининг июль (1960 йил) Пленумининг тарихий қарорларини амалга ошира бориб, тез суръатлар билан ривожланди ва йиллик планни муддатидан илгари — 19 декабрда бажарди. Янги техникани жорий қилиш ва ўзлаштириш, технология процессларини такомиллаштириш, ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштириш даражасини ошириш соҳасида катта ишлар қилинди. Машинасозлар 33 хил янги машиналарни кўплаб ишлаб чиқаришни ўзлаштирдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Республика Министрлар Совети саноатга раҳбарликни янада такомиллаштириш йўлидан бориб, бешта халқ хўжалиги кенгаши ўрнига Ўзбекистон ССР учун битта халқ хўжалиги кенгаши туздилар. Ҳунармандчилик кооперацияси ва маҳаллий саноат ҳам қайта ташкил қилинди. Маҳаллий саноат бош бошқармаси тузилди. Мана шу чораларнинг ҳаммаси саноат ишини яхшилашга ёрдам берди.

Тошкент темир йўли, Автомобиль транспорти ва тош йўллар министрлиги, Алоқа министрлиги, Коммунал хўжалик министрлиги ходимлари етти йилликнинг иккинчи йили топшириқларини яхши бажардилар.

Республика қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ҳам ўтган йили тузук ишладилар. Колхоз ва совхозлар давлатга ғалла, сабзавот ва қовун-тарвуз, мева ва узум сотиш планларини ошириб бажардилар, давлатга луб экинлари ҳосили, тамаки ва пилла сотиш мажбуриятларини бажардилар. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш анча кўпайтирилди, бу эса чорвачилик маҳсулотларини давлатга сотиш планларини ошириб бажариш имконини берди.

Ўзбекистон қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари Никита Сергеевич Хрущчевнинг маккажўхори экишни бутун чоралар билан кўпайтириш тўғрисидаги оқилона маслаҳатларини амалга ошириб, маккажўхори экиладиган майдонни ва унинг ҳосилдорлигини кўпайтирдилар. Бу эса силос бостириш юзасидан олинган мажбуриятни тўла бажариш имконини берди.

Мамлакатни пахта билан тобора кўп миқдорда таъминлаш Ўзбекистон меҳнаткашларининг асосий умумдавлат вазифаси бўлиб келди, ҳозир ҳам шундай ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади. 1960 йил пахтачилик учун ғоят ноқулай йил бўлди. Шунга қарамай КПСС Марказий Комитети ва Иттифоқ ҳукуматининг жуда катта ёрдами колхозчилар, совхоз ишчилари ва қишлоқ хўжалик мутахассисларининг фидокорона меҳнати, партия ва совет ташкилотларининг катта ташкилотчилик ва сиёсий иш олиб борганликлари туфайли колхоз ва совхозлар рўй берган қийинчиликларни кўп жиҳатдан енгишга муваффақ бўлдилар. Шу кунгача республикада давлатга 2 830 минг тонна пахта сотилди.

Хоразм областининг пахтакорлари яхши меҳнат қилдилар. Улар ўзларининг социалистик мажбуриятларини шараф билан бажардилар ва давлатга 266 минг тонна ёки ўтган йилдагига қараганда 12,5 минг тонна кўп пахта сотдилар. Қорақалпоғистон АССРнинг колхоз ва совхозлари пахта тайёрлаш планини бажардилар ва давлатга 209 минг тонна пахта сотдилар. Самарқанд областининг қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари ғоят ноқулай об-ҳаво шароитини фидокорона енгиб пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажардилар ва давлатга 345 минг тонна пахта сотдилар. Сурхондарё областининг меҳнаткашлари фидокорона меҳнат қилиш намуналарини кўрсатмоқдалар. Улар битта ҳам кўсак ва кўракни қолдирмай бутун ҳосилни териб олиш учун курашиб, давлатга 371 минг тонна пахта сотиб, планни 99,2 процент бажардилар. Область меҳнаткашлари планни яқин кунда бажаришга қатъий ваъда бермоқдалар.

Юқори ҳосилли Андижон области ҳар гектар ердан 26,1 центнердан ҳосил олиб, давлатга 610 минг тонна пахта сотди. 47 район, 32 совхоз, 425 колхоз пахта тайёрлаш планини муваффақиятли бажарди.

Шонли механизаторларимиз ўзларининг иккинчи съездида олган мажбуриятларини шараф билан бажариб, янада катта муваффақиятга эришдилар. Машиналар билан 500 минг тоннадан кўпроқ пахта териб олинди. Кўпгина колхоз ва совхозлар пахтани машинада теришда ўтган йилда поток методини муваффақиятли қўлланиб, терилган пахтани коп-канорсиз ташишни ҳамда марказлаштирилган тартибда қуритиш ва тозалашни ташкил қилдилар. Бу эса миллион сўмлаб маблағни ва юз минглаб одам кунини тежаш имконини берди.

Ўртоқ Алимов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети номидан илғор пахтакорларни ўз планлари ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажарганликлари билан қизғин табриклайди ҳамда уларга 1961 йилда меҳнатда янги муваффақиятлар тилайди.

Сўнгра, ўртоқ Алимов айтадики, давлатга пахта сотиш планлари ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажарган областлар, районлар, колхозлар ва совхозларнинг намунаси агротехниканинг ҳар бир ернинг тобига қараб қўлланиш ва ишни моҳирлик билан ташкил этиш йўли билан ҳар қандай об-ҳаво шароитида ҳам мўл ҳосил олишни таъминлаш мумкинлигини кўрсатади.

Бироқ умуман республикада пахта тайёрлаш плани тўла бажарилмай қолди. Давлатга пландагига қараганда 190 минг тонна пахта кам берилди. Пландагига нисбатан 81 минг тонна кам пахта берган Тошкент области, 72 минг тонна ҳам пахта берган Фарғона области, 57 минг тонна кам пахта берган Бухоро области республиканинг пахта тайёрлаш планини бажармай қолишга сабабчи бўлдилар.

Мазкур областлар ва кўпгина районлар, колхозлар ҳамда совхозлар пахта тайёрлаш планларини бажармай қолганликларининг асосий сабаби шу бўлдики, улар ташкилотчилик ишини юксак даражада олиб бормадилар ва рўй берган қийинчиликларни енголмадилар. 1960 йил сабоқларидан тўғри хулосалар чиқариб олиниши ва пахтачиликка раҳбарлик қилишда рўй берган нуқсонларга бундан буён йўл қўйилмаслиги зарур.

Сўнгра ўртоқ Алимов капитал қурилишдаги аҳволни характерлайди. 1960 йилда республика халқ хўжалигига сарфланган давлат капитал маблағларининг ҳажми қарийб 20 процентдан кўпроқ ошди. Қурилиш министрлиги, Сув хўжалиги министрлиги ва Қишлоқ қурилиши бош бошқармаси пудрат ишлари планини бажардилар. Ўтган йилда 69 саноат объектлари қурилиб бўлди ва ишга туширилди.

Ижтимоий ишлаб чиқариш тез суръатлар билан ривожланаётганлиги республика меҳнаткашларининг фаровонлигини янада оширишни таъминлади. Чакана товар обороти плани муддатидан олдин бажарилди. Аҳолига товарлар сотиш бир йил ичида 1 миллиард 633 миллион сўм миқдорида кўпайди.

«Мактабнинг турмуш билан боғланишини мустаҳкамлаш ва халқ маорифи системасини янада ривожлантириш тўғрисида»ги Қонунни амалга ошира бориб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика ҳукумати ва жамоатчилиги мактабларни бир сменали машғулотга ўтказиш соҳасида катта тадбирларни амалга оширдилар. 1720 та маъмурий бинолар ва бошқа бинолар мактабларга топширилди. Мавжуд мактабларда 5 мингта синф хоналари қурилди. Колхозлар 215 та янги мактаб қуриб бердилар. Ана шулар натижасида республика мактаблари 400 мингдан кўпроқ ўқувчи сиғадиган ёки умумий таълим мактаблари қуриш планида кўзда тутилганидан 20 баравар кўп янги биноларга олдилар. Ҳозир республикада 5855 мактаб ёки ҳамма мактабларнинг 92 проценти бир сменали машғулотга кўчирилди.

Мактаб-интернатлар меҳнаткашларга жуда манзур бўлди. Ҳозирги вақтда 84 та мактаб-интернатда 18 мингдан кўпроқ бола тарбияланмоқда.

Республикада аҳолига медицина хизмати кўрсатишни яхшилаш соҳасида жуда катта иш қилинди. 500 тадан кўпроқ бино даволаш муассасалари очиш учун соғлиқни сақлаш органларига топширилди.

Ўртоқ Алимов халқ хўжалик плани ва Давлат бюджетининг лойиҳалари тўғрисида гапириб, буларда ишлаб чиқариш кучларини янада ривожлантириш, саноат ва қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини анча кўпайтириш, республика меҳнаткашларининг моддий-маданий даражасини ошириш кўзда тутилишини таъкидлайди.

Ўзбекистон саноатини етти йилликнинг ўтган икки йили ичида ва 1961 йил планида ривожлантиришнинг асосий хусусиятлари шу бўлдики, кўп тармоқларда ва айниқса оғир саноатда етти йиллик план топшириқлари анча ошириб бажарилмоқда. Ўзбекистонда 1959—1960 йиллар ичида саноат ишлаб чиқаришининг ўртача ҳисобда ҳар йили ўсиши етти йилликда мўлжалланган 6 процент ўрнига 8,8 процентни ташкил қилади. Уч йил ичида етти йилликнинг контроль рақамларида кўрсатилганидан ташқари қўшимча равишда кўп миқдорда саноат маҳсулоти, шу жумладан пўлат, прокат, электр энергия, турли машина ва ускуналар, халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқарилади. Ўзбекистон ССР да Бухоро бой газ кони негизида катта газ индустрияси барпо қилинганлиги ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш учун ғоят катта аҳамиятга эгадир. Бухоро газининг бой ресурсларини хўжалик оборотига кенг равишда тортиш проблемасини яқин вақт ичида ҳал қилиш натижасида Ўзбекистон ССР нинг мамлакат халқ хўжалигини ривожлантиришга қўшаётган ҳиссаси кўпаяди ва Ўзбекистоннинг бошқа қардош республикалари билан иқтисодий алоқаларини тағин ҳам кўпроқ кучайтиради.

Планда кўмир чиқариш, нефть чиқариш ва уни қайта ишлаш, цемент ишлаб чиқаришни анча кўпайтириш кўзда тутилади; электро-техника буюмлари, кимё ускуналари, компрессорлар, кўприкли кранлар, енгил ва озиқ-овқат саноати маҳсулоти, маданий-маиший ва рўзғор буюмларини ишлаб чиқариш кенгайтирилади. Республика саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришда қўлга киритган бутун ўсишнинг 75 проценти меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан ҳосил қилинади.

Ўртоқ Алимов 1961 йилда саноат ишлаб чиқаришини ошириш планлари анча катта эканлигини таъкидлаб, бу планларни муваффақиятли бажармоқ учун жуда катта резерв ва имкониятларни ишга солиш кераклигини айтади. Кўп корхоналарда мавжуд қувватлар ва ускуналардан унчалик тўлиқ фойдаланилмаётир, бекор туриб қолишлар ва прогуллар кўп.

1961 йил республика учун қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини, унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликни янада юксалтириш йили бўлиши керак. Қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари бу йил 3 миллион 200 минг тонна, яъни ўтган йилда давлатга сотилган пахтадан 370 минг тонна кўп пахта етиштириб беришга қарор қилдилар. Бу вазифа биринчидан пахтанинг республикада ҳар гектар ердан олинаётган ўртача ҳосилини 2,5 центнер кўпайтириб, 24 центнерга етказишни ва иккинчидан пахта экилаётган майдонни камида 50 минг гектар кенгайтиришни талаб қилади.

Шу мақсадда деҳқончилик маданиятини ҳар томонлама ошириш комплекс механизация асосида агротехниканинг прогрессив усулларини тағин ҳам кенг жорий қилиш зарур.

Ўртоқ Алимов Ўзбекистон компартияси Марказий Комитетининг ўтган йил декабрь ойида бўлган Пленуми колхоз ва совхозларнинг 1961 йилда давлатга қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиш юзасидан олган социалистик мажбуриятларини маъқуллаганлиги тўғрисида гапириб бу юксак мажбуриятларни бажариш кўп жиҳатдан кўклам экишига яхши тайёргарлик кўришга боғлиқ эканлигини кўрсатиб ўтади.

Чорвачиликни янада ривожлантириш ва унинг маҳсулдорлигини ошириш соҳасидаги катта вазифаларнинг ҳал қилиниши мол қишловини муваффақиятли ўтказишга кўп жиҳатдан боғлиқдир. Молларни қисир қолдирмаслик, сигир ва совлиқларни сақлаб қолиш ҳамда кўпайтириш — чорвачиликни юксалтиришнинг энг катта резервидир. Маккажўхорининг ҳосилдорлигини ошириш, бедапояларни тартибга солиш, шунингдек яйловларни сув билан таъминлаш ва яхшилаш ишларини кенгайтириш ҳисобидан мустаҳкам ем-хашак базаси яратиш хўжаликдаги ана шу муҳим тармоқни ривожлантиришнинг муҳим шартларидан ҳисобланади.

КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўладиган Пленумида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг докладини муҳокама қилиниши қишлоқ хўжалигига, айниқса унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачиликка раҳбарлик қилишдаги камчилик ва нуқсонларимизни очиб ташлашга, республика қишлоқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини янада кескин суратда юксалтириш учун мавжуд резерв ва имкониятларни топиб ишга солишга ёрдам беради.

1960 йилнинг декабрида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советида мамлакатимизда суғориладиган деҳқончиликни янада ривожлантириш масаласи Никита Сергеевич Хрущчевнинг ташаббуси билан бир неча марта муҳокама қилинди. Ўртоқ Н. С. Хрущчев кўтариб чиққан масала ғоят катта умумдавлат аҳамиятига эга масаладир. Чунки ерларни суғориш — катта-катта ерларни экинзорларга айлантириш, бу ерларда ҳар қандай шароитда ҳам муттасил мўл ҳосил олиш имконини беради.

Ўртоқ Алимов суғориладиган ерларни кўпайтириш учун Ўзбекистонда катта имкониятлар борлиги тўғрисида батафсил гапиради. Ҳозир Мирзачўл ва Марказий Фарғонани ўзлаштириш юзасидан катта ишлар амалга оширилмоқда. КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг топшириғига биноан ҳозир республикада Мирзачўлнинг иккинчи навбатдаги қисмини, Қарши даштини Амударё этакларидаги ерларни суғориш ва ўзлаштириш чоралари ишлаб чиқилмоқда.

Сув хўжалик қурилиши ва суғориладиган янги ерларни ўзлаштириш республика қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш ишларида асосий масалалардан бири бўлиб келди ва бундан буён ҳам шундай бўлиб қолади.

Капитал қурилиш ҳажмларини кенгайтириш — республика халқ хўжалигини жадал ривожлантиришнинг муҳим шартидир. Бу йил давлат плани бўйича қилинадиган капитал ишлар ҳажми 18,7 процент кўпаяди бу эса Иттифоқдаги ўртача ўсишдан анча юқоридир. Саноатни ривожлантириш учун ажратилаётган барча капитал маблағларнинг 85 проценти оғир индустрия объектларига сарфланади.

Планда Тошкентда ёқилғи билан ишлайдиган очиқ типдаги электростанция қуриш кўзда тутилади. 1 миллион 200 минг киловатт қувват берадиган бу электростанция мамлакатдаги энг катта электростанцияларнинг бири бўлади. Табиий газ билан ишлайдиган Навоий ГРЭСини қуриш ишлари муваффақиятли олиб борилмоқда. Бу йил Ўрта Осиёда энг катта бўлган ва табиий газ негизида ишлайдиган Навоий номли азот-ўғит комбинати қурила бошлайди.

Уй-жой коммунал, маданий-маиший ва савдо объектларини қуришга ажратилаётган маблағ анча кўпайтирилади.

Мўлжалланган катта ҳажмдаги капитал ишларни бажармоқ учун бу ишдаги мавжуд катта камчиликларни қатъиян тугатиш керак. Ўтган йилдан қолган объектларни 1961 йилда қуриб битказиш, қурилиш муддатларини ва битмай қолган қурилиш ҳажмларини кескин равишда қисқартиришга катта аҳамият бериш зарур.

Қуриб битказиш лозим бўлган муҳим ишлаб чиқариш объектларини тезроқ қуриб бўлиш билан бирқаторда уй-жой, мактаблар, болалар ва даъволаш муассасалари, туғрукхоналар, яъни халқ айниқса муҳтож бўлган объектлар қурилишига маблағларни биринчи навбатда сарфлаш лозим.

Қурилиш сифатини пасайтириб юборганликлари учун қурилиш ташкилотларига жиддий эътироз билдириш керак. Бажарилмаган ишларни бажарилган ишлар қаторига ёзиб қўйиш сингари шармандали фактлар содир бўлмоқда. Бинокорлик материалларини сарфлашда катта ошиқчаликларга ва суиистеъмол қилишларга йўл қўйилмоқда.

Тошкент шаҳрининг қурилиш ташкилотлари 1960 йилда капитал қурилиш планини анча кам бажардилар. Натижада бир қанча саноат объектлари, кўп миқдорда уй-жой бинолари ва бошқа маданий-маиший бинолар қуриб битказилмай қолди.

Капитал қурилиш умумдавлат ишидир. Шу сабабли республиканинг ҳамма ташкилотлари, ҳамма раҳбар ходимлар бу иш билан шуғулланишлари лозим. Шундай қилинганидагина капитал қурилиш плани муваффақиятли бажарилади, деб кутиш мумкин.

Ўртоқ Алимов республиканинг 1961 йилги Давлат бюджети лойиҳасини характерлаб шуни таъкидлайдики, халқ хўжалигининг социалистик сектори бюджет даромадларининг асосий ва тобора ортиб бораётган манбаидир. Ўзбекистон бюджети даромадларида бу манбалар 90 процентни ташкил қилади. Бинобарин саноат, транспорт, қурилиш, қишлоқ хўжалик ва савдо ташкилотларининг планларини бажариш соҳасида пухта ишлаш бюджетнинг даромадлар қисмини бажаришни таъминлаши лозим.

Жамғармалар тўплаш планларини ва бюджет олдидаги мажбуриятларини бажариш — хўжалик ташкилотлари учун қонун бўлиб қолиши керак. Бироқ, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш топшириқларини яхши бажармаётган, жамғармалар тўплаш планларини бажармаётган, бу билан бюджетга ва ўз корхоналарига катта зарар етказаётган хўжалик ташкилотлари ва бошқармаларнинг раҳбарлари ҳали ҳам бор. 1960 йилнинг 9 ойи мобайнида Халқ хўжалиги кенгашининг корхоналаридан 135 таси жамғармалар тўплаш планини кам бажарди ёки пландан ташқари 142 миллион сўмлик зарар кўрди. Унумсиз харажатлар, бракка йўл қўйиш натижасида планлаштирилмаган ва пландан ташқари нобудгарчиликлар ҳали ҳам йўқотилгани йўқ.

1961 йилги бюджетнинг бажарилишини таъминламоқ учун иқтисодий ишлар даражасини ошириш керак. Бу ишлар бригадада, цехда, автоколоннада, қурилиш участкасида, ҳар бир савдо корхонасида бошланиши лозим.

Молия министрлиги ва унинг жойлардаги органларининг иш услуби ва методларини жиддий равишда яхшилаш зарур.

Ўртоқ Алимов ўтган йил 24 декабрда ўртоқ Н. С. Хрущчев раислигида СССР Министрлар Советининг мажлиси бўлиб, унда етти йиллик план топшириқларининг дастлабки икки йил ичида қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масала кўриб чиқилганлигини эслатиб, эришилган ютуқлар етти йиллик планга тегишли тузатишлар киритиш имконини беришини кўрсатиб ўтади. Ўзбекистон Халқ хўжалиги кенгаши, министрликлар ва бошқармалар, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети, область ижроия комитетлари корхоналарда, қурилишларда, колхоз ва совхозларда ишлаб чиқаришнинг қўшимча ички резервларини топиш, мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан, моддий ва меҳнат ресурсларидан фойдаланишни яхшилаш, капитал маблағлардан яна ҳам самарали фойдаланиш ишларини олиб боришлари шу асосда ишлаб чиқаришни янада кўпайтиришга, меҳнат унумдорлигини оширишга, маҳсулот таннархини камайтиришга ва оқибат натижада ҳар бир корхона, колхоз ва совхознинг етти йиллик план топшириқларини муддатидан олдин бажаришини таъминлашга эришишлари лозим.

СССР Министрлар Совети узлуксиз планга эга бўлмоқ учун халқ хўжалигини планлаштириш системасини янада мукаммаллаштириш тўғрисидаги масалани ҳам қараб чиқди. Республика Давлат план комиссияси, Халқ хўжалиги кенгаши, министрликлар ва бошқармалар СССР Министрлар Советининг ана шу кўрсатмаларига навбатдаги ва перспектив халқ хўжалик планларини тузишда амал қилишлари лозим.

1961 йилги хўжалик планини ва Давлат бюджети ишлаб чиқилаётган вақтда ижроия комитетлари, министрликлар ва бошқармалар ўзларини бир қанча таклифларини киритишни республика ҳукуматидан илтимос қилдилар. Сессияда сўзга чиққан депутатлар бир қанча масалаларни қўйдилар, Давлат план комиссиясини, Молия министрлигини, бошқа бир қанча министрликларни ва республика бошқармаларини танқид қилиб, ўз мулоҳазаларини айтдилар.

Республика ҳукумати, дейди ўртоқ Алимов, шу илтимосларнинг ҳаммасини кўриб чиқди ва йўл қурилишига, полиграфия саноатини ривожлантиришга, Чортоқда қурилаётган санаторийни битказишга, қишлоқ хўжалик ўқув юртлари қурилишига, Нукус шаҳрида телецентр қуришга ажратилган маблағларни кўпайтиришни лозим деб топди, Тошкент шаҳар ижроия комитети учун уй-жой қурилиши, теплотрасса қуриш ишларига, болалар муассасаларига, асфальт — битум заводини реконструкция қилишга ва бошқа бир қанча объектларга бериладиган маблағ кўпайтирилди. Бундан ташқари даволаш муассасаларини капитал ремонт қилиш ва ускуналаш учун бюджетдан ажратилган маблағ 1 миллион сўм кўпайтирилди ва маориф муассасаларига бюджетдан ажратилган маблағ 900 минг сўм кўпайтирилди. Тошкентни ва Тошкент областининг шаҳарларини обод қилиш учун ажратилган маблағ 688 минг сўм кўпайтирилди.

Республика Министрлар Совети айрим республика министрликлари ва бошқармалари шаънига депутатлар томонидан айтилган танқидий мулоҳазаларни кўриб чиқади ва тегишли чоралар кўради.

Ўртоқ Алимов ўз нутқининг охирида бундай дейди:

Ўзбекистон ССР Олий Советининг шу сессияси номидан партиямиз Марказий Комитетини, Совет ҳукуматини ва шахсан ўртоқ Н. С. Хрущчевни ишонтириб шуни айтишга ижозат бергайсизки, Ўзбекистон меҳнаткашлари мамлакатнинг барча халқлари, биринчи навбатда улуғ рус халқининг қардошларча ёрдами туфайли 1961 йилги халқ хўжалик планини ва давлат бюджетини муваффақиятли бажариш учун ҳамма чораларни кўрадилар ва бу билан мамлакатимизда коммунизм қурилишининг умумий ишига муносиб ҳиссаларини қўшадилар.

* * *

Ўзбекистон ССР Олий Советининг бешинчи сессияси олтинчи январда ўз ишини давом эттирди.

Эрталабки мажлисда Олий Совет Ўзбекистон ССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1961 йилги Давлат плани тўғрисидаги Қонунни бир овоздан қабул қилди. Шунингдек, Ўзбекистон ССРнинг 1961 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги Қонун бир овоздан қабул қилинди, Ўзбекистон ССРнинг 1959 йилги Давлат бюджетининг ижроси ҳақидаги ҳисобот тасдиқланди.

Олий Совет қабул қилинган кун тартибига мувофиқ «Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси, Қорақалпоғистон Автоном Совет Социалистик Республикаси ва Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонун лойиҳаси ҳақида»ги масалани муҳокама қилишга киришди.

Бу масала юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Совети Қонун лойиҳалари тайёрлаш комиссиясининг раиси депутат **А. Маҳмудов** доклад қилди. У бешинчи чақириқ ССР Иттифоқи Олий Советининг учинчи сессияси «ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикаларнинг бюджет ҳуқуқлари тўғрисида» Қонун қабул қилганлигини эслатиб ўтади. Мазкур Қонун мамлакат бюджет қонунларини ривожлантиришда жуда муҳим босқичдир.

Бу Қонун чиқарилишини шу нарса тақозо қилар эдики, асосий бюджет қонунлари — ССР Иттифоқи ва иттифоқчи республикаларнинг бюджет ҳуқуқлари тўғрисида Низом ва маҳаллий молия тўғрисида Низом бундан ўттиз йилдан зиёд муқаддам чиқарилган эди. Совет давлати бюджет системасини ташкил қилиш ва ривожлантиришда жуда катта роль ўйнаган бу қонунлар, деб таъкидлайди докладчи, ҳозирги вақтга келиб эскириб қолди, чунки шу қонунлар чиққандан бери СССРнинг сиёсий ва иқтисодий ҳаётида катта ўзгаришлар рўй бериб, бу ўзгаришлар давлат бюджети даромадлари ва харажатлари структурасида, даромад ва харажатларни Иттифоқ бюджети билан иттифоқчи республикаларнинг бюджетлари ўртасида чегаралашда жиддий ўзгаришлар вужудга келишига сабаб бўлди.

Социалистик корхоналар жамғармасининг тинмай ўсиб бориши асосида СССР Давлат бюджети даромадларини ташкил қилишда халқ хўжалигидан келадиган даромадлар тобора катта аҳамиятга эга бўла бормоқда. 1960 йилда бу даромадлар давлат бюджетидаги барча даромадларнинг ўндан тўққиз қисмидан кўпроғини ташкил қилади.

Даромадлар составида рўй берган ўзгаришлардан ташқари бюджет структурасининг ўзида ҳам, шунингдек бюджет тузиш ва уни ижро этиш тартибида жиддий ўзгаришлар рўй берди.

Ўртоқ Маҳмудов КПСС Марказий Комитетининг Президиуми ташаббуси билан иттифоқчи республикаларнинг ҳуқуқларини янада кенгайтириш ҳамда уларнинг давлат, хўжалик ва маданий қурилишдаги ролини ошириш юзасидан қабул қилинган жуда муҳим тадбирлар тўғрисида гапириб, бу тадбирлар Ўзбекистон Давлат бюджетининг анча ўсишига олиб келганлигини ва бу бюджетнинг СССР Давлат бюджетидаги салмоғини оширганлигини айтиб ўтди.

Докладчи Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги қонун лойиҳасининг асосий қоидаларини қисқача ифодалаб ўтади.

У Қонун лойиҳаси «СССР ва иттифоқчи республикаларнинг бюджет ҳуқуқлари тўғрисида» 1959 йил 30 октябрда қабул қилинган Қонун, Ўзбекистон ССР Конституцияси ва меҳнаткашлар депутатлари область, район, шаҳар, посёлка ва қишлоқ Советлари тўғрисидаги Низомларга мувофиқ равишда тузилди дейди.

Қонун лойиҳасининг биринчи бўлими Ўзбекистон ССР Давлат бюджетини республика пул маблағлари давлат фондини тузиш ва ундан фойдаланишнинг асосий молия плани сифатида белгилайди.

Ўзбекистон ССР Давлат бюджети СССР Давлат бюджетининг таркибий қисмидир.

Республика Давлат бюджетида барча тенг ҳуқуқли социалистик республикалар билан бирга иттифоқ давлати — Совет Социалистик Республикалари Иттифоқига ихтиёрий равишда бирлашган Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг ленинча миллий сиёсат ва демократик централизм принципларига асосланган мунтазам бюджет системаси ўз ифодасини топгандир.

Ўзбекистон ССР Давлат бюджетини тузиш, тасдиқлаш ва ижро этиш ҳамда унинг даромадларини ва харажатларини Қорақалпоғистон АССР Давлат бюджети ва маҳаллий бюджетлар ўртасида чегаралаш Қорақалпоғистон АССР ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг ҳуқуқларига риоя қилишни ҳамда Совет социалистик давлати бюджет системаси ва молия сиёсатининг ягоналигини таъминловчи демократик централизм принципи асосида амалга оширилади.

Қонун лойиҳасининг иккинчи бўлими Ўзбекистон ССР Давлат бюджетини тузиш, тасдиқлаш ва ижро этиш тартибини, шунингдек бюджет даромадларига тушадиган маблағларнинг манбаларини белгилаб беради.

Қонун лойиҳасининг учинчи бўлими хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида умум республика аҳамиятига эга бўлган тадбирларни зарур пул маблағлари билан таъминловчи республика бюджетининг ролини белгилаб беради. Тўртинчи бўлим Қорақалпоғистон АССР Давлат бюджетига бағишланган. Областлар, районлар, шаҳарлар, посёлка ва қишлоқ Советларининг маҳаллий бюджетлари тўғрисидаги бешинчи бўлим Қонун лойиҳасида катта ўрин тутмоқда.

Ўртоқ Маҳмудов маҳаллий ҳукумат органларига даромад ва харажатларни бюджетга нисбатан кўпайтириш, шунингдек бюджет маблағларини тақсимлашда катта ҳуқуқлар берадиган Қонун лойиҳасини батафсил анализ қилиб беради.

Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги бу янги Қонун, деб таъкидлайди докладчи сўзининг охирида, республикадаги барча давлат, хўжалик органларининг ва жамоат ташкилотларининг бюджет ишларини янада яхшилашда сўзсиз катта ёрдам беражак. Бу Қонун республикамиз хўжалиги ва маданиятини янада зўр куч билан юксалтиришга, мамлакатимизда коммунизм қурилишининг улуғвор программасини муваффақиятли равишда амалга оширишга хизмат қилади.

Сўнгра докладни муҳокама қилиш бошланди. Депутатлар ўз нутқларида Олий Совет муҳокамасига тақдим этилган Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари ҳақидаги Қонун лойиҳасини якдиллик билан маъқулладилар. Нотиқлар бу Қонуннинг амалга оширилиши янги резервларни аниқлашга, бюджет даромадларини кўпайтиришга ва етти йиллик планни муддатидан илгари бажариш йўлидаги вазифаларни тағин ҳам муваффақиятлироқ ҳал этишга ёрдам беришини таъкидладилар.

Музокараларда биринчи бўлиб депутат **М. И. Кичанов** сўзлади. У айтадики Ўзбекистон ССР Олий Совети сессияси муҳокамасига тақдим этилган Қонун лойиҳаси иттифоқчи республикалар ва маҳаллий совет органларининг ҳуқуқларини кенгайтириш йўлида ўтказилаётган катта тадбирларга, уларнинг хўжалик ва маданий қурилишдаги ролларини оширишга тўла мувофиқдир.

Маҳаллий бюджетларни ижро этиш вақтида қўшимча олинган даромадлар меҳнаткашлар депутатлари Советлари ижроия комитетлари томонидан мавжуд қонунда кўзда тутилганидек уй-жой коммунал хўжалиги учунгина эмас, бутун маҳаллий хўжаликни, шу жумладан капитал маблағларни қўшган ҳолда социал-маданий тадбирларга сарфлай олишлари мумкин. Бу янги низом даромад манбаларини янада кўпроқ аниқлашда шаҳар, район, қишлоқ ва посёлка советларининг манфаатдорлигини оширади.

Мен, деди депутат **Р. Сентинёзов**, Олий Совет муҳокамасига киритилган Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонун лойиҳаси билан танишиб чиқдим ва чуқур қониқиш ҳосил қилдим. Бу Қонун лойиҳаси социалистик давлатни ривожлантиришга қаратилган асосий вазифаларни ифодалайди ва совет бюджет системасини янада демократлаштиришнинг янги ифодасидир. Қонун, жамоатчиликни давлат ишларига кўпроқ жалб этишда, хўжалик ва маданий қурилиш масалаларини ҳал этишда унинг ролини оширишга сўзсиз ёрдам беради.

Қонун лойиҳаси Қорақалпоғистон АССРнинг бюджет ҳуқуқларини янада кенгайтиришни кўзда тутади. У, иттифоқчи ва автоном республикаларнинг, шунингдек маҳаллий Советларнинг ҳуқуқларини тағин ҳам кенгайтириш йўлида партия ва ҳукумат томонидан узлуксиз ўтказилиб келаётган тадбирларга асосланган бўлиб, бюджет даромадларини ошириб бажаришда ва давлат маблағларидан тўғри фойдаланишда уларнинг манфаатдорлигини ҳар томонлама оширади.

Депутат **Т. Исмоилов** айтадики, Қонун лойиҳасида партия ва ҳукуматнинг саноат ва қурилишни бошқариш ишларини қайта қуриш, иттифоқчи республикалар ва маҳаллий Советларнинг ҳуқуқларини кенгайтириш юзасидан ўтказаётган тадбирлари ўзининг ёрқин ифодасини топган.

Муҳокама қилинаётган Қонун лойиҳаси бюджетда кўзда тутилган ҳамма даромадларнинг тушумини таъминлаш, бюджет маблағларини белгиланган мақсадларга мувофиқ тежаб-тергаб ва рационал сарфланишини таъминлаш йўлида маҳаллий Советлар олдига ғоят катта вазифалар қўяди.

Ўртоқ Исмоилов Қонун лойиҳасини қувватлаш тўғрисида сессиянинг барча депутатларига мурожаат қилиб, хўжалик ва маданий қурилиш билан боғлиқ бўлган кўзда тутилмаган тадбирлар учун тасдиқланган бюджетдан бир процент доирасида маҳаллий Советлар бюджетида резерв фонди бўлишини кўзда тутиш таклифини киритади.

Музокараларни тўхтатишга қарор қилинади. Олий Совет Ўзбекистон ССР, Қорақалпоғистон АССР ва Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг бюджет ҳуқуқлари тўғрисидаги Қонунни бир овоздан қабул қилади.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг депутат И. В. Бабковни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми секретарлиги вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги, депутат И. В. Бабковни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари қилиб тасдиқлаш тўғрисидаги, депутат Р. Саҳибоевни Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари қилиб тасдиқлаш тўғрисидаги Фармонлари тасдиқланади.

Кун тартибидаги тўртинчи масала — Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари депутат **Р. Саҳибоев** доклад қилади.

Олий Совет тўртинчи сессия билан бешинчи сессия ўртасида чиқарилган Фармонларни бир овоздан тасдиқлайди. Ўзбекистон ССР Конституциясига тегишли ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида Қонун қабул қилади.

Шу билан Ўзбекистон ССР Олий Советининг бешинчи сессияси ёпиқ деб эълон қилинади. (ЎзТАГ)

ШУДГОРЛАШ ИЛҒОРЛАРИ

ЯНГИЕР. «Фарҳод» совхозининг бригада бошлиғи ўртоқ А. Шоймимов қуйидагиларни ёзади: Бригадамиз ишчилари ўтган йил пахтадан юқори ҳосил етиштиришга муваффақ бўлдилар. Коллективимиз бу йил ҳам пахтадан юқори ҳосил етиштириш учун ҳозирдан пухта тайёргарлик кўрмоқда. 90 гектар ер ғўзапоядан тозаланиб шудгорланди, ҳар гектарига 300 килограммдан минерал ўғит солдик. Маҳаллий ўғит тайёрлаш ҳам кучайтириб юборилди.

* * *

ГУЛИСТОН. Райондаги «Гулистон» совхозининг 1-бўлим механизаторлари кузги шудгорлашни кенг кўламда кучайтириб юбордилар. Ўтган йили пахта тайёрлаш планини бажарган бўлим ишчилари 1961 йилда ҳам она-Ватанга кўпроқ «оқ олтин» етказиб бериш мақсадида астойдил меҳнат қилмоқдалар. 7 та бригада даласи ғўзапоядан тозаланиб, сифатли шудгор қилиб қўйилди.

Ерларни шудгорлашда механизаторлардан С. Ким, Қ. Ғаниев, К. Мамарасулов ва Н. Яхшибоев ўртоқлар юқори меҳнат унумига эришдилар. Булар ҳар куни 7—8 гектар ерни шудгор қилиб, нормани ошириб адо этдилар.

Ж. Мустафоқулов.

* * *

СИРДАРЁ. «Ўзбекистон» колхозининг механизаторлари КПСС Марказий Комитетининг январь Пленуми шарафига меҳнат вахтасида туриб, пахта майдонларини сифатли шудгор қилмоқдалар. М. Деҳқонов, Ж. Нарзуллаев, М. Йўлдошев, Ю. Отахонов ўртоқлар ҳар куни 8 — 10 гектар ерни шудгор қилишяпти. Уларнинг ғайрати туфайли шудгорлаш суръати тезлашмоқда.

«Малик» тажриба совхозининг ўртоқ Т. Қўзибоев агроучастка бошлиғи бўлган бўлимида ҳам мўл ҳосил етиштириш учун ҳозирдан пухта тайёргарлик кўрилаётир. Ҳар гектар ерга 500 килограммдан суперфосфат, 10 тоннадан маҳаллий ўғит солинди. Ер ҳайдаш икки сменада олиб борилмоқда. Натижада 580 гектар ер шудгор қилиб қўйилди. Ерларнинг шўрини ювишга ҳам катта эътибор берилаётир. 480 гектар ерга яхоб суви берилди.

Шудгорлашни вақтида туғаллашга механизаторлардан Т. Латипов, М. Сафаров ўртоқлар катта ҳисса қўшдилар. **А. Кўчаров.**

* * *

ЎРТА ЧИРЧИҚ. Куйбишев номли колхознинг илғор бригадаларида 1961 йил мўл ҳосили учун ҳозирданоқ қизғин кураш бошланиб кетди. Айниқса ўртоқ Рустамали Абдиев бошлиқ бригадада амалга оширилаётган тадбирлар кишини хурсанд қилади.

Бу бригада аъзолари ўтган йили 100 гектар ернинг ҳар гектаридан 30 центнердан «оқ олтин» кўтариб, зиммаларига олган социалистик мажбуриятларини тўла бажарган эдилар. Дастлабки муваффақият уларни янада унумли меҳнат қилишга илҳомлантириб юборди. Бригадада пахта майдонлари тўла ва сифатли шудгор қилинди. Эндиликда далага маҳаллий ўғит ташиб чиқариш қизғин давом этмоқда. Шу кунгача 60 тоннадан ортиқ гўнг жамғарилди. Суғориш шохобчаларининг асосий қисми тозалаб қўйилди. **Ш. Юнусов.**

Турсунойчилар минбари

Суратда: С. ХИСАМОВА.

МАРРА—200 ТОННА

Ўтган йилги меҳнатимнинг натижаси ҳар ҳолда ёмон бўлгани йўқ, Кўпчилик дугоналарим қатори Вревскийдаги қишлоқ хўжалик техникумида ўқиб, механик-ҳайдовчилик касбини ўрганиб қайтдим. Совхозимизнинг 9-бўлими далаларида меҳнат қилиб, мавсум давомида 120 тонна пахта тердим. «ХВС-1,2» машинаси жуда ажойиб ва серунум агрегат экан. Шунинг учун ҳам мен уни биринчи марта бошқаришимга қарамасдан бир ярим мавсум нормасига баравар келадиган пахта тердим.

Ҳозир совхозимизда бу йилги мўл ҳосилга тайёргарлик ишлари кучайтириб юборилган. Совхоз устахонасида айниқса иш қизғин. Механик-ҳайдовчилар ўз агрегатларини кўздан кечириб, техника ремонтини сифатли ўтказиш учун курашмоқдалар. Мен ҳам ремонт ишларида қатнашаяпман. Трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарини созлаб, янги мавсумга тахт қилиб қўйишда қўлимдан келганича қатнашмоқдаман.

Эндиликда республикамиз бўйлаб турсунойчилар ҳаракати кенг қулоч ёймоқда. Бу йил областимиз колхоз ва совхоз далаларида машина ҳайдовчи хотин-қизлар сафи яна ҳам кенгаяди. Қадрдонимиз Н. С. Хрушчевнинг устозимиз Турсуной Охуновага ёзган табрик хати биз каби механик-ҳайдовчиларни янги ғалабаларга руҳлантиради.

Мен бу йил янада унумли ишлашга, мавсумда кам деганда 200 тонна пахта теришга аҳд қилдим. Бу аҳдимнинг уддасидан чиқиш учун ҳамма имкониятлардан фойдаланаман: экиш ишларида қатнашаман, ғўза парваришида пахтакорларга ёрдам бераман, ғўзанинг машина теримига мослаб ўстирилишига алоҳида эътибор берамиз. Шундай қилинса, терим пайтида киши қийналмайди. Аҳдимнинг уддасидан чиқиш учун куч ва ғайратимни аямайман,

Сабиял ХИСАМОВА,
«Оққўрғон» совхозининг механик-ҳайдовчиси.

ОЛИЙ ЎҚУВ ЮРТЛАРИДА ИМТИҲОНЛАР

ДАСТЛАБКИ ЯКУНЛАР

Пойтахтимиз олий ўқув юртларида қишки имтиҳон сессиялари бошланди. Бу сессияга ҳамма олий ўқув юртлари катта тайёргарлик билан келдилар. Шу жумладан Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтида ҳам имтиҳонларга алоҳида тайёргарлик кўрилди. Айниқса, қишлоқ хўжалигини механизациялаш факультетининг имтиҳон олдидан ўтказган тадбирлари мақтовга лойиқдир.

Мана, факультетнинг II курс студентлари физика фанидан имтиҳон топширмоқдалар. Орадан 15—20 минут чамаси вақт ўтар-ўтмас Илҳом Иброҳимов аудиториядан чиқиб қолди. Ҳалигина унинг бутун вужудини қамраб олган ҳаяжондан асар ҳам қолмаган эди. Юзида алангаланиб турган қувонч имтиҳондан муваффақиятли ўтганлигидан дарак бериб турарди.

Илҳом ўзини коридорда тўпланиб турган курсдошлари орасига отди. Дўстлари уни муваффақият билан қизғин табриклашар, қайси билет тушгани, қандай қўшимча саволлар берилгани билан қизиқишарди.

Шундан сўнг бошқа студентлар ҳам бирин-кетин имтиҳон топшириб чиқабошладилар. Имтиҳон натижаларидан ҳамма хурсанд эди.

— Сизга тушган саволлар унча қийин эмас эканми,— қизиқиб сўрадик «4» баҳо олган Э. Ражабовдан.

— Йўғ-е, — деди у. — Яхши тайёргарлик кўрилгандан кейин нимаси қийин бўлсин. Биз ўтилган темаларни ўз вақтида ўзлаштириб бордик. Мана, натижаси ёмон бўлмади.

— Биргаликда дарс тайёрлашнинг фойдаси ҳам катта экан, — сўзга аралашди студентлардан бири. — Тушунмаган ҳамма саволларни билиб олар экансан, киши. Группамизнинг бугунги ютуғига, биринчидан, шу сабаб бўлган бўлса, иккинчидан, деканат сессияга пухта тайёрланишимиз учун ҳамма шароитни яратиб берди. Физика ўқитувчимиз ўртоқ Зокиров системали равишда консультация бериб турди. Механика, электр ва оптика лабораториялари ходимлари ҳам қўлларидан келган ёрдамларини аяшмади. Кўпинча дарсларни ана шу лабораторияларда тайёрладик. Менга тушган саволларни лаборатория ишсиз тушунтириб бериш қийин.

II курс студентларининг физика фанидан бўлиб ўтган имтиҳон натижаси чакки бўлмади. Кўпчилик студентлар «4» ва «5» баҳо олдилар.

Факультетнинг бошқа курс ва группаларида ҳам қишки имтиҳон сессияси муваффақиятли давом эттирилмоқда. Металлар технологияси, металлар қаршилиги, КПСС тарихи каби фанлар бўйича ўтказилган дастлабки имтиҳонлар ҳам яхши якунланди.

Ж. ҚОРАБОЕВ.

МАКТАБЛАРДАН ДАРАКЛАР

Оққўрғон районидаги Жданов номли мактаб педагогик коллективи ўқувчиларнинг меҳнат кўникмаларини оширишга алоҳида эътибор бермоқда. Ҳозир мактабда токарлик, дурадгорлик устахоналари ишлаб турибди. Ўқувчилар меҳнат дарси ўқитувчиси Ш. Бариев раҳбарлигида дурадгорлик касбини ўрганмоқдалар.

Ёш ҳунармандлар бу йил жонажон мактаблари учун бир неча парта, доска ва стол-стуллар ясаб бердилар. Мактабнинг юқори синф ўқувчилари тайёрлаган кўргазмали ўқув қуроллари қўшни мактабларга совға қилинди.

З. Абдураҳмонов.

Ўтган йили Сирдарё районидаги 16-ўрта мактаб коллективи ташаббуси билан бу ерда кечки смена ташкил этилган эди. Ҳозир бу сменанинг юқори синфларида 60 га яқин ишчи-ёшлар билим олмоқда.

Мактабда ўқув-тарбия ишлари ҳам яхши йўлга қўйилган. Унга тажрибали ўқитувчилар жалб этилди.

Мактаб коллективининг бу ташаббуси ёш ишчиларни беҳад хурсанд қилди.

У. Абдуҳолиқов.
Ҳ. Сойипназаров.

МИРЗАЧЎЛНИ ГУЛЛАГАН ВОҲАГА АЙЛАНТИРАМИЗ

ЧЎЛ БОЙЛИГИ

— Илгари боғдорчилик меваларини Мирзачўл бозорига Зомин, Ўратепа ва Жиззах қишлоқларидан келтириб сотишарди. Энди бўлса, Мирзачўл ноз-неъматлари Зомин, Ўратепа ва Жиззах бозорларида сотилаяпти.

Колхоз меҳмонхонасидаги дўстлар даврасида гулдор пиёлага чой қуйиб узатаётган боғбоннинг суҳбати шундай бошланди.

Пастда каттагина боғ кўриниб турибди. Олтин либосини ечиб, қиш тўнига ўралган олмазор оппоқ. Саҳий ер бағрига бош қўйган ток навдалари она қучоғида ётган боладек оромда. Кузда гулдек чиройини кўз-кўз қилиб, яшнаган анжирзорлар сокин уйқуда.

— Бу боғда нималар йўқ дейсиз. Қува боғларидан келтириб экилган қой ва оқдона анорлармми? Фарғона қизлари кўзларидек сулув қора чаросми? Ё Бухоро зардолуларини истайсизми? Ҳаммасидан бор.

Боғбон Турсунбой ака Намангандан кўчиб келган йили бўлиб ўтган воқеани эсласа, ҳали-ҳали аччиғи чиқади:

Ўша йили хотини тўнғич ўғлига боши қоронғи бўлди. Анор егиси келиб қолди. Қани энди анори тушгур Мирзачўлдан топилса! Наманганга хат ёзсинми? Йўқ, эшитганлар нима дейди?

— Ҳой бола, Мирзачўлда сенга нима бор? Бу ерда нимaнг етишмаяпти? — деганлар нима дейди?

Турсунбой ўша кунлари ўжарлик қилган. «Чўлга бормасам, янги ерлар очмасам бўлмайди», — деган. Боғ яратиш умидида бу ерга келган.

Чўлда у тўп-тўп ўсган бўз тикон, шўрлаган ер ва тол дарахтларидан бошқа ҳеч нарсани кўрмади. Лекин йигитнинг бардоши «сабр қил» дегандек, унинг қалбига тасалли берар эди.

Наҳотки бир дона анор топилмаса!

— Анор тўқайдаги Холмат аканикида бор, — дейишди.

Тўқай колхоз марказидан 5—6 чақирим наридаги Сирдарё бўйига жойлашган. Чўлга олдинроқ кўчиб келган кишилар ўша ерда макон тутган эди.

Турсунбой йўлда бир қарияга ҳамроҳ бўлди. Суҳбат орасида отадан сўради:

— Чўлда боғ яратса бўлармикин, отахон?

Ота мийиғида кулиб қўйди-да, жавоб берди:

— Тожикларнинг бир мақоли бор: «Зўри беҳуда миён мешиканад, яъни беҳудага зўр берсанг, белинг синади». Сув керак, ўғлим, сув...

Турсунбой Наманган далаларини эслади. Боғларда шарқираб оқиб ётган зилол сувлар, унинг кумуш томчиларини кўкка сачратиб, анҳор тўла чўмилаётган болалар кўз олдига келди.

— Бу ерларга ҳам сув келтирамиз, ота, — деди у ишонч билан. — Қаранг, толларга қушлар ошиён қурибди. Кеча учиб юрган қалдирғочларни кўрдим.

— Баракалла, — деди чол, — биз етмаган орзуларга сизлар етасиз.

Суҳбатдошлар етиб келишди. Ота тўқайга ишора қилди:

— Ҳу ана, ўғлим, ўша Холматжоннинг боғи.

Турсунбой қамиш четанлар билан ўралган қўрғончага назар ташлади. Атиги тўрт-бештагина қўрғон қад кўтариб турибди.

Турсунбой шойи қийиғини анорга тўлдириб кетиш қувончи билан Холмат ака эшигини тақиллатди. Боғбон уйга кириб кетгач, тўрт донагина анор кўтариб чиқди.

— Яна икки дона қолди, йигит, узоқдан келибсиз. Кўзим қиймади. Бошқалар ҳам сўраб келишса керак.

Турсунбой шу анорни топганига ҳам қувонди. Уйга қараб шамолдек учди...

Орадан 15 йил ўтди. Энди биргина «Красная заря» колхози боғида 7 гектар жойда анорзор бор. Бу ерда ҳар йили 200 минг сўмга етказиб даромад олинаяпти. 160 гектар ерлик боғ бу йил яна 50 гектарга кенгаяди. Мевалар турига мевалар қўшилади. Шуларни ўйлаганда, Турсунбой аканинг қувончи ичига сиғмайди. Кулимсираб турувчи буғдойранг юзи яна ҳам мулойимлашади. Бодомдек чиройлик қовоқлари остидаги қўй кўзлари чақнайди.

Турсунбой боққа келган йили Александр Ткаченко деган чол билан оғамлашиб қолди. Ўзбеклар орасида чўлда боғ яратиб машҳур бўлган қария колхоз боғининг гуллаб-яшнашига катта ҳисса қўшди. У пайванд қилган мевалар тутмасдан қолмайди, у ариқ бўйларига экқан гуллар қуёш нурларида товланиб ётади....

Ткаченко Турсунбойни шогирдликка олгач, правленче билан гаплашиб, уни Пойтуқ, Қумқўрғон қишлоқларига юборди.

— Мева кўчатлари келтирасан. Аввал мазасини татиб кўр, халқимизга манзур бўладиганидан ол,— деб тайинлади.

Турсунбой уруғ ва кўчатлар олиб қайтди. Наманган, Андижон, Самарқанд тупроқларига ўрганган ниҳоллар чўл тупроғида ҳам кўкарди. Аввал бир неча марта қуриб ҳам қолди. Боғбонларнинг ўша вақтларда куйиб-пишганлари, диққат бўлганларини кўрсангиз эди...

Александр ота Турсунбой билан маслаҳатлашиб, тутзор ҳам барпо қилди. 15 қути ипак қуртига озиқ бўладиган тут барглари етилди. Ҳозир бўлса, уларнинг барги 170 қути уруққа етади. Йиллар ўтиши билан боғ кенгайди, ўзгарди, одамлар ҳам ўсди, ўзгарди. Ткаченко ва Турсунбой акалар қаторига Исматилла Хўжаёров, Йўлдошбой Раҳмонқулов сингари тажрибали ва Обиджон Жинаев, Ойша Самиддинова каби ёш боғбонлар келиб қўшилишди.

Райондаги 7-мактаб ўқувчиларини айтмайсизми! Баҳорда ток очишгани, кузда ток ёпишгани, мевалар теришгани келишади. Дарахтлар пайванд қилиш, оқлаш баҳонаси билан миришкор оталардан касб ўрганишади. Дарсда олган билимларини тажрибадан ўтказишади.

Уларни кўрганда етмиш ёшга кирган Александр отанинг қувончи ичига сиғмайди. Узун трубкасини қўлига олиб, тамаки тўлдиради. Булутранг туғунларга тикилиб, хаёл суради. У балки ўйинқароқ болалик йилларини ўйлар. Балки чўлда боғ яратишнинг машаққат ва лаззатлари кўз олдидан ўтар...

Мана, яқиндагина унга шогирд бўлган Турсунбой Дадабоев бугун таниқли боғбон. Яқин кунларда унинг ўрнини яна ғайратли ёшлар эгаллашади. Улар боғларни тажриба билангина эмас, фан ютуқлари билан ҳам безатишади.

Ота ўша топда бутун Мирзачўлни боғлар билан ўралгандай сезади. Ёш йигитлардай тетик ҳаракат қилиб, меҳмонхонанинг учинчи қаватига кўтарилмоқчи, ўша ердан туриб чўлни томоша қилмоқчи бўлади. Лекин биринчи қаватга чиқишдаёқ белларига титроқ киради. Пешонасини совуқ тер босади. Иложи бўлмагач, Турсунбойни чақиради:

— Турсунбой, сен чиқ, ўғлим. Чўлимизни томоша қил. Кўрганларингни сўзлаб бер.

Турсунбой отанинг сўзларига қулоқ солади-да, ҳазиллашади:

— Ҳамма нарсага баланддан туриб қарайсиз-а, ота?

— Ҳа, қанча баланддан туриб қарасанг, шунча узоқни кўрасан. Бу — халқимизнинг мақоли, — дейди қария.

Турсунбой учинчи қаватга кўтарилади. Атрофни томоша қилар экан, завққа тўлиб ҳайқиргиси келади.

Ана, эндиликда магистраль Киров канали ва Жанубий Мирзачўл канали сувлари оқаяпти. Бу сувлар — ҳаёт ифодаси, чўл қалбидаги қон. Бир томонда йигит ва қизларнинг қувноқ қўшиқлари янграйди. Азамат ёш қўллар чўлга ободлик либосини кийдиришаяпти. Теваракда кўзга ташланган боғлар — чўлнинг яшил бойликлари нақадар гўзал...

Муҳаммаджон ҚЎШОҚОВ,
Гулистон райони.

СУТ СОҒУВЧИ ЙИГИТ

Комсомол аъзоси Насим Ҳабибов бундан уч йил илгари Сирдарё районидаги Ильич номли колхознинг сут-товар фермасига ишга кирди. У вақтларда Насим фермада аравакаш бўлиб ишласа-да, сут соғаётган қизларнинг ёнига бориб, уларнинг ҳаракатини синчиклаб кузатар, баъзан ўзи ҳам сут соғишга уриниб кўрарди. Унинг бу ҳаракатини кузатиб юрган моҳир сут соғувчи, область Советининг депутати Д. Лапицкая Насимни бу ишга тортди ва уни ўз ёнига олиб, касб ўргатди.

1959 йилдан бошлаб Н. Ҳабибов фермада сут соғувчи бўлиб ишлай бошлади. У шу йилиёқ ўз боқимидаги 15 бош соғин сигирнинг ҳар биридан 2550 килограммдан сут соғиб олди. Насим ўзига биркитилган серсут сигирларни бошқаларга бериб, ўзига кам сут берадиган сигирлардан 18 тасини олди. Буларнинг 13 тасигина соғилди. У бўғоз сигирларга ҳам яхши қарамоқда.

Жонажон партиямизнинг Пленуми шарафига бошланган социалистик мусобақада олдингилар сафида бораётган ёш сут соғувчи йигит соғиладиган 13 бош сигирдан ҳозиргача 30 тоннага яқин сут соғиб олди.

— Сутни кўпайтиришда колхоз фермасида ҳамма шароит бор, — дейди йигит — сигирларни суғориш, хашак майдалаш ва бошқа ишлар механизациялаштирилган. Шунингдек, молларимиз учун етарли ем-хашакка эгамиз. Ана шуларнинг ҳаммаси сигирлардан кўплаб сут соғиб олишга имкон бераётир.

Сут соғувчи йигит — Насим Ҳабибов келгусида ўз билимини ошириб, зоотехник бўлмоқчи.

Т. ДЎСМАТОВ.

ЎРМА ҚОРА

Турли-туман гиёҳлар орасида ўрма қора деб аталадиган шифобахш ўсимлик ҳам учрайди.

Ўрма қоранинг илдизи, поя, гул ва барглари турли касалликларни даволашда ғоят аҳамиятли. Унинг илдизи организмнинг синган, чиққан жойини даволашда мўмиёйи асил сифатида ишлатилади. Бунинг учун аввал уни қайнатиб, қуюқ ҳиём қилинади. У жароҳатланган суякка яхши таъсир қилиб, тез битиради.

Ўрма қоранинг илдизи билан йилқи, қорамол ва қўй-эчкиларни ҳам даволашади. Бу ўсимликдан ички, оғиз, тиш жароҳатларини, яраларни тузатишда фойдаланиш мумкин.

Ўрма қора Ўгам, Чатқол, Қоржон тоғ тизмаларининг қояларида, дараларида денгиз сатҳидан 2 минг метр баландликда намлик қўнғир тупроқларда учрайди. У кўпйиллик, сершох ўсимлик. Бўйи 40 — 50 сантиметргача бўлади. Ямяшил панжасимон барги танасини қоплаб туради. Гули кўкиш бўлиб, шохларининг учига жойлашади.

Ўрма қора уруғи орқали кўпаяди. Июнь-июль ойларида гуллаб, сўнг уруғлайди. Ўрма қора гуллаган вақтида дорига тайёрланади. Бу шифобахш ўсимликдан медицинада кенг фойдаланишни йўлга қўйиш зарур.

М. ТЎЙЧИЕВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

„СУЯКПУРУШЛАР“

Газетамизнинг декабрь сонларидан бирида юқоридаги сарлавҳа билан босилган танқидий материалга редакция қуйидаги жавобни олди:

«Материал Тошкент гўшт комбинати партия бюросининг кенгайтирилган мажлисида муҳокама қилиниб, унда кўрсатилган камчиликларни бартараф қилиш юзасидан бир қатор амалий тадбирлар белгиланди.

Касаба союз комитетининг раиси ўртоқ Расуловга жамоат контроль комиссияси ишини янада активлаштиришни таъминлаш вазифаси топширилди.

Қоровуллар бошлиғи ўртоқ Аҳмедовдан контроль-пропуск постини шахсан ўзи текшириб туриш ва ишончни оқламаган қоровулларга нисбатан тегишли чора кўриш талаб қилинди. Комбинат атрофида ва ишчиларга хизмат қилувчи гўшт дўкони олдида чайқовчиликни тугатиш юзасидан зарур чоралар кўришга киришилди.

Гўшт комбинатининг директори Толипов».

РЕМОНТ ҚИЗҒИН

Ўрта Чирчиқ районидаги илғор колхозлар экин майдонларини ўз вақтида 28—30 сантиметр чуқурликда шудгорладилар. Эндиликда бутун эътибор техника ремонтини жадаллаштиришга, ҳайдов тракторлари ва универсалларни экиш кампаниясига тахт қилиб қўйишга қаратилган.

Бу соҳада Ўрта Чирчиқ РТСи механизаторларининг эришаётган муваффақиятлари мақтовга лойиқ. Устахонада иш қизғин. Шудгорлашда район колхозларига яқиндан ёрдам берган РТС механизаторлари эндиликда ана шу колхозларнинг техникасини белгиланган муддатда ремонтдан чиқариш учун курашмоқдалар.

Коллектив слесарь ўртоқ Омон Абдиевни жуда ҳурмат қилади. У, шу кеча-кундузда ремонт ишида актив қатнашиб, бошқаларга намуна бўлмоқда. Суратда: ўртоқ Омон Абдиев устахонада иш устида.

В. Салов фотоси.

КЎЗЛАРИНГ

МИРМУҲСИН.

(ҲИКОЯ).

<>

Яхши врачнинг кунлари беҳаловатроқ ўтади. Муаттар деган жиккаккина қиз қишлоқларимиздан бирида анча йилдан бери врач бўлиб ишлайди. У ёшларга опа, кексаларга қиз, тенгдошларига дугона бўлиб олган. Уни гоҳ машинада, гоҳ аравада, гоҳ пиёда юрганини, баъзида от миниб, чуҳ-чуҳлаб кетаётганини ҳам кўрганлар бор...

Куз кунлари эди. Ён қишлоқда бир одамнинг тўсатдан оғриб қолганини хабар қилишиб, Муаттарни жадаллик билан олиб кетишди. Йўлнинг икки томонидаги улкан карталарда ёш-яланглар қўшиқ айтиб пахта теришарди. Нарироқда катта сой айқириб оқмоқда. Муаттар кўприкдан ўтгандан сўнг сердарахт мевазор томон бурилди. Ишкомларда узумлар сарғайиб, олмаю нашватилар шохини эгиб пишиб ётибди. Қўшни қишлоққа яқинлашишда осмондан бир гала қушлар ҳам чуғиллашиб ўтиб кетди. Шундай хушманзара қишлоқларимиз борки, унга тенгини қидириб дунёнинг ҳеч еридан тополмайсиз!

Муаттар қишлоққа кираверишда эски, мўрт деворга суяниб, қопқора кўзини катта очиб, доимо бир томонга бақрайиб турадиган тандир ёнида, тандирга ўхшаб бир нуқтага тикилиб ўтирган дока рўмоллик хотинга кўзи тушди. Хотин қимирламай ўтирарди. Тандир ҳам... Муаттар индамай ўтиб кетабермай, тикилиб турган хотинга бош қимирлатиб, салом берди. Лекин у саломига жавоб қилмай, индамай тураберди. Муаттар анча жойга бориб, беихтиёр орқасига қайрилиб қаради. У ҳамон офтобда ёнидаги тандирга ўхшаб бақрайганича ўтирарди. Муаттар беморни кўриб, қайтиб келаётганида яна ўша хотинга кўзи тушди. Орадан икки соатча вақт ўтганига қарамай, у ҳамон қимир этмай бир жойда қотиб ўтирарди. Унинг бу туриши Мисрдаги қадимий тош ҳайкалига ҳам ўхшаб кетарди. Муаттар анча жойга борганидан кейин яна орқасига қайрилиб қаради — дока рўмоллик хотин ҳамон бақрайганича ўтирарди.

Муаттар шу куни ухлолмади. Нотаниш аёлнинг бу ғайритабиий қиёфаси ҳақиқатан унга уйқу бермади. Унинг кўз олдида ўша хотин ҳадеб бақрайиб тураберди. Ярим кечада тўсатдан уй эшиги тақиллаб, уни касал кўришга олиб кетишди. Қайтиб келгач, тонготаргача хаёл суриб, кроватда тўлғаниб чиқди. Ўйласа, унинг кўз олдида дока рўмоллик хотин бирдай пайдо бўла бошлайди: «у нега бақрайиб турарди? Нега саломимга жавоб бермайди? Руҳий касалмикин?..»

Эртасига куннинг ўрталарига бориб ҳеч ким чақирмаган бўлса ҳам у яна қўшни қишлоқ томон жўнади. Анча йўл босиб, узоқдан кўча юзидаги ўша тандирга кўз ташлади. У яқинлашиб борганида оқ дока рўмоллик хотин битта-битта қадам ташлаб келиб, тандир ёнидаги тўнкага чўкди. Муаттар бир муддат қараб тургач, кейин унинг ёнига бориб, «яхшимисиз, хола!» деган эди, у бирдан безовталаниб, уёқ-буёққа аланглаб, ўрнидан дик турди.

— Салом, ўзингиз яхшимисиз...

— Ман Муаттарман, нариги қишлоқда доктор бўлиб ишлайман.

— Хуш келибсиз, Муаттархон! Қани ичкарига киринг, — деди хотин сертакаллуфлик билан. У кулимсирагандек ҳам бўлди. Муаттар кўришмоқ учун қўл узатган эди, хотин индамай бир томонга қараб тураберди. Муаттар шу лаҳзанинг ўзидаёқ унинг ожиза эканини пайқади. Хотин уй томонга қайрилиб; «ойи, ойи-ю! Буёққа қаранг, меҳмон келди» деди. Ўрта яшар бир хотин уйдан югуриб чиқиб, Муаттар билан кўришди. Унинг назарида бу хотин ожизанинг синглисига ўхшарди. Маълум бўлишича, онаси бўлиб, ожизанинг ўзи Муаттардан икки ёш кичик—эндигина ўн тўққиз ёшга кирган экан. Муаттар уни «хола» деганидан хижолат бўлди. Ёруғликдан маҳрум бўлиш одамзодни қаритиб юборишини ўз кўзи билан кўрди.

— Исмингиз нима, ўртоқжон?— деди Муаттар хатосини тўғрилаб.

— Малика... Лекин қишлоғимизда яна бошқа Малика деган қиз ҳам бор. Мени «Ожиза Малика» деб юритадилар.

Муаттар узоқ-узоқларда пахта тераётган қиз-жувонларга тикилди. Бу беқиёс гўзал, бебаҳо ерларнинг чинакам Маликаси ожиза бўлиб ўтирганига ачинди. Бу манзара эртакдаги тошга айланиб қолган маликани эслатарди ҳам.. Онасининг айтишича, уч яшарлигида кўзига назла тушиб, кўр бўлиб қолган экан. Ўн тўққизга кирганида унга кекса хотинларнинг нухси уриб қолибди. Лекин у жуда хушфеъл, ширин сўз эканини, кўрмаса ҳам радиодан кўп нарсаларни билиб олар экан. Муаттарнинг қўшни қишлоқда ишлашини ҳам билар экан. Ўз дардининг бедаво эканини, бир неча докторлар «тузатиб бўлмайди, кўз гавҳари оқиб кетган...» деганидан сўнг, ўзини қаратмай қўйганини ҳам айтди. «Ҳеч нарсани кўрмайман, лекин ташқарига чиқиб, осмондаги қуёшни кўргандек бўламан..» деди Малика гап ичида. Бу гап Муаттарга жуда таъсир қилди. Улар анча вақтгача гаплашиб ўтиришди. Шу орада унинг кўзини кўрди. Кўз доктори эмаслигини, лекин бунга қарамай, эртага яна бир доктор билан келиб, унинг кўзини яхшилаб кўришини айтиб, хайрлашиб жўнади.

(ДАВОМИ ТЎРТИНЧИ БЕТДА)

ГЕНЕТИК ОЛИМНИНГ ЮБИЛЕЙИ

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси, генетика ва ўсимликлар физиологияси илмий-текшириш институтининг директори Саодат Содиқовнинг туғилганига 50 йил, илмий фаолиятининг бошланганига 30 йил тўлди. Пойтахтимиз жамоатчилиги юбилей тантанасини ўтказиш учун яқинда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг конференц залига тўпланди. Юбилей кечасида қишлоқ хўжалик фанлари кандидати С. Йўлдошев республикамизнинг таниқли генетик олими С. Содиқовнинг илмий фаолияти ҳақида гапириб берди.

Олим 30 йилдан бери пахтачилик фанини ривожлантириш соҳасида илмий-тадқиқот ишлари олиб бормоқда. Ҳозир бу кашфиётларнинг айримлари қишлоқ хўжалигида муваффақиятли қўлланилаётир. Шу жумладан, пахтанинг эрта пишар навининг назарий проблемалари мукаммал ишлаб чиқилмоқда.

Шунингдек, толмас тадқиқотчи ёш олим С. Мираҳмедов билан ҳамкорликда пахтанинг «АН-202», «АН-203» каби эрта пишар ва ҳосилдор навларини паст температурада ўстириш методикасини ишлаб чиқишга муваффақ бўлди.

Тантанали юбилей кечасида академик Фозилов, профессорлардан Автономов, Енилеев ва бошқа ўртоқлар сўзга чиқиб, юбилярни қизғин табрикладилар, унга узоқ умр ва янги ижодий муваффақиятлар тиладилар.

Б. АЗИЗОВ.

Бу йигит Тошкентдаги Собир Раҳимов номли кинотеатрда биринчи категорияли киномеханик бўлиб ишлайди. Турсун Тошмуҳамедов ўз касбини севади, киноаппаратни беш қўлидек аъло даражада билади. Шу сабабли у кинофильмларни сифатли намойиш қилиш билан бирга, топшириқни ҳам доимо ошириб бажаради.

А. Абалян фотоси.

Тошкентдаги 71-мактабнинг 6-синф ўқувчилари яқинда ажойиб кеча ўтказдилар. Улар ўз синфдошларидан 4 кишининг 13 ёшга тўлган кунини тантанали равишда нишонлашди. Болалар синф хонасини яхшилаб тозалаб, жиҳозладилар. Ўзлари дастурхонни чиройли қилиб безашди, ҳатто катта қозонда ош ҳам дамланди. Тантанали кеча ўйин-кулги ва қўшиқ билан ўтди. Ўқувчилар ўз дўстларини қизғин табриклаб, уларга китоб, чиройли қутича ва табрик откриткалари тақдим этдилар. Суратда: синф раҳбари Клавдия Гиричева (ўнгдан) Алеша Котов, Люда Мамякова, Шавкат Музаффаров ва Венера Зариповаларни туғилган куни билан табрикламоқда.

А. Абалян фотоси.

ЕТТИ ЙИЛЛИК ЯНГИЛИКЛАРИ

105 ТОННАЛИК ТЕЛЕСКОП

СССР Фанлар академиясининг Қримдаги астрофизика обсерваториясида Совет Иттифоқида ва Европада энг улкан кўзгули телескопни монтаж қилиш ишлари тамомланди. Бу нодир асбобнинг бош кўзгуси диаметри 2,6 метр. Кўзгу нурни инсон кўзига қараганда 250 марта кўп тўплайди. Бош кўзгунинг оғирлиги 4 тонна келади, телескопнинг ўзи эса 105 тоннадир.

Астрономлар бу телескоп ёрдамида ҳозирги замон астрофизикасининг актуал проблемаларини ҳал қиладилар. Янги асбоб бизга энг яқин бўлган космик жисмларни, чунончи Ой, планеталар ва шунингдек планеталараро материяни ўрганиш учун катта имкониятлар очиб беради.

РАДИАКТИВ МОДДАЛАР ЁРДАМИДА

Р. Р. Шредер номидаги боғдорчилик, узумчилик ва виночилик илмий-текшириш институтида мевали дарахт ва токларга ўғит солишнинг янги методи ишлаб чиқилди. Қишлоқ хўжалик фанлари кандидатлари Турғун Мўминов ва Анна Бабинова ўртоқлар институт тажриба майдонида шу методни қўллаииб ўстирган дарахтдан олинган ҳосилда ширинлик даражаси оддий дарахтлар мевасиникига қараганда 12 процент кўп бўлган.

Олимлар радиактив модда ёрдамида тупроққа фосфор ўғит солишнинг энг яхши вақти ва усулларини аниқладилар. Ана шунда ўсимлик озуқа моддасини тезроқ ўзлаштирган. Натижада дарахт мевасининг ширинлик даражаси ортибгина қолмай, ҳосил ҳам кўпайган.

Илмий ходимлар тўплаган маълумотлар асосида мевали дарахтларга фосфор ўғити беришнинг янги усуллари ишлаб чиқилди. Бу усулни Ўрта Осиё республикаларининг ҳаммасида қўлланиш тавсия этилди.

МАМЛАКАТДА БИРИНЧИ

Андижондаги гидролиз заводида фурфурамид ишлаб чиқарадиган мамлакатда биринчи установка тўла қувват билан ишга туширилди. Фурфурамид каучук вулканизациясини бир неча марта тезлаштирадиган препаратдир.

Фурфурамиднинг дастлабки партияси Ленинграддаги «Красный треугольник» заводига жўнатилди.

ҚЎШИМЧА РАВИШДА 8 МИЛЛИОН ПАССАЖИР ТАШИЛДИ

Тошкент трамвай-троллейбус трестининг коллективи етти йилликнинг иккинчи йилини яхши якунлади. Йил давомида пландан ташқари 8 миллион пассажир ташилди. Трест ходимлари 1961 йилнинг дастлабки кунларида ҳам баракали меҳнат қилдилар. Меҳнаткашларга транспорт хизматини янада яхшиланиб, ўтган кунлар ичида пландагидан ташқари ўнларча минг пассажир ташилди.

ШАҲАРНИНГ САНИТАРИЯ АҲВОЛИНИ ЯХШИЛАЙЛИК

Тошкент шаҳар санитария-тозалаш трестининг ишлабчиқариш-техника базаси кейинги вақтларда анча кенгайди. Ҳар бир районда санитария-тозалаш район конторалари ташкил қилинди. Ахлат ташийдиган бир неча автомашина ва қоровуллар район коммунал хўжалик бўлими ва уй бошқармалари ихтиёридан олиниб, бу конторалар ихтиёрига ўтказилди.

Анҳор ва Салор сувларида 5 та насос станциялари қурилди. Салор коллекторида механизациялашган, сувни тозалайдиган станция қурилмоқда. Бу станция санитария-тозалаш шаҳар тресги ва район конторaларига шаҳарнинг санитария аҳволини янада яхшилаш имконини беради.

Трест хўжаликлари қиш шароитида ишлашга тайёрлаб қўйилди.

Санитария-тозалаш район конторaларида қипиқ ва қум тайёрлаш иши тугай деб қолди. Ҳар бир қоровулга 3000 квадрат метрлик майдон бўлиб берилган. Улар бу жойни ҳар куни икки-уч қайта тозалаб турадилар. 75 та машина санитария-тозалаш район конторaларига қарайдиган кўчалар, майдон ва базалардаги ахлатни ташийди.

Шаҳар ижроия комитетининг қарори билан 1961 йил 1 январидан бошлаб кўча ва майдонларни тозалаш ва йиғилган ахлатни ташиш ишларини район конторалари бажариб келмоқда. Фабрика-заводлар, ўқув ва даволаш муассасалари ҳамда кишиларнинг шахсий ҳовлиларидаги ахлатларни эса санитария-тозалаш тресги ташийди.

Санитария-тозалаш тресги коллективи ана шу имкониятлардан яхши фойдаланиб, пойтахтимизни тоза тутиш ва санитария аҳволини яхшилаш учун курашади.

Д. ИСМОИЛОВ,
Тошкент санитария-тозалаш трестининг бошқарувчиси.

Халқаро аҳвол

КУБА ЎЗИНИ ҲИМОЯ ҚИЛА ОЛАДИ

ГАВАНА, 5 январь. ТАСС мухбири Н. Чигирь хабар беради:

Куба халқи АҚШнинг Куба билан дипломатик муносабатларни узганлигини шарҳлаб, «энди Кубада жосуслар ва диверсантлар камроқ бўлади!» деб айтмоқда. «Нотисиас де ой» газетаси бундай деб ёзади: «Куба билан муносабатлар узилганлиги кейинги воқеалар натижасида рўй берган иш эмас. Муносабатларнинг узилишига Куба сабабчи бўлгани йўқ. Муносабатларни узишни АҚШнинг уришқоқ ҳукмдорлари ўйлаб чиқарди. Бу — Америка империализми ишлаб чиққан ва амалга ошираётган планнинг чўққиси бўлди...

Бу — қилинмоқчи бўлган агрессиянинг муқаддимасидир.

Куба халқи шу кунларда — революция учинчи йилининг дастлабки кунларида ўз ватани қандай хавф остида қолганлигини яхши билади. Лекин у, асло чекинмоқчи эмас. Аксинча, у бир сафда туриб, ўзининг революцион ҳукумати билан ҳамжиҳат бўлиб ўз ғалабаларини ҳимоя қилишга отланди».

«Революсьон» газетаси ўзининг бошмақоласида бундай деб ёзади: «Революция ўзининг учинчи йилига халқ билан бирга бўлиб қадам қўйди. Ўз эркинлигини ўз қўлига олган ва эндиликда бу эркинликни ҳар қандай қилиб бўлса ҳам муҳофаза қилишга тайёр бўлиб турган халқ ҳеч қандай агрессор олдида чекинмайди».

Кубанинг революцион ташкилотлари Қўшма Штатлар Куба билан дипломатик муносабатларни узганлиги тўғрисида махсус баёнотлар эълон қилиб, бу баёнотларда кубаликларнинг ўз эркинлигини ҳимоя қилишга мана шундай қаттиқ бел боғлаганлигини ифодалаб бердилар. «26 июль ҳаракати», Куба меҳнаткашлари конфедерацияси, Куба хотин-қизлари федерацияси ва бошқа кўп ташкилотлар Куба ўзининг ҳозирги ҳолатини ва келажагини ҳимоя қила олади, деб айтдилар. «26 июль ҳаракати»нинг миллий раҳбарлиги бундай деди: «Бизнинг раҳбаримиз Фидель Кастро айтганидек, биз ҳеч қачон енгилмаймиз. Адолатли ишни ҳимоя қилаётганлар учун мағлубият бўлмайди. Ё ватан, ё ўлим! Биз енгамиз!».

Эйзенхауэр Ҳукумати Куба билан дипломатик муносабатларни узганлиги тўғрисида АҚШ Компартиясининг баёноти

НЬЮ-ЙОРК, 5 январь. (ТАСС). Эйзенхауэр ҳукумати Куба билан дипломатик муносабатларни узганлиги тўғрисида АҚШ Коммунистик партиясининг раҳбарлиги матбуотда эълон қилмоқ учун баёнот топширди. Бу баёнотда, жумладан, кўрсатиб ўтиладики, Эйзенхауэрнинг реакцион ҳукумати «Лаос, Конго ва Кубага нисбатан ўзининг ўйламай, ҳовлиқиб қилаётган иғвогарлик ҳаракатлари билан бутун дунёдаги тинчлик учун ва америкаликларнинг ҳаёти учун хавф туғдирмоқда».

«Президент Эйзенхауэрнинг Куба билан дипломатик муносабатларни узишга қарор қилганлиги, — дейилади сўнгра баёнотда.— Куба халқининг мустақиллигига ва эркинлигига қилинган энг ёмон ҳамладир ва бутун дунёда тинчлик иши учун жиддий хавф туғдиради... Бу қарор Латин Америкасидаги бошқа мамлакатлар билан бемаслаҳат қабул қилинди ва шу мамлакатларни қўрқитиш учун қилинган уринишдир. Бу дипломатик агрессия Кубага нисбатан қилинган иқтисодий ва сиёсий агрессиянинг бир қисми тариқасида ва Куба халқини ўз тақдирини ўз хоҳишича белгилаш ҳуқуқидан маҳрум қилиш мақсадида қилинди».

«Кубага қарши қилинган бу иш, — дейилади АҚШ Компартиясининг баёнотида.— ҳукумат ва Америка монополиялари ўтказаётган мустамлакачилик сиёсатининг ҳаддан ташқари шафқатсиз сиёсат эканлигини фош қилади. Бу — миллий манфаатларга зид бўлган ва Америка халқининг мустамлакачиликка қарши кайфиятларига хилоф бўлиб тушаётган ишдир. Бу иш Кубага қурол кучи билан бостириб киришнинг ва бу ярим шарда уруш бошлаб юборишнинг жиддий хавфини туғдиради. Ҳукуматимиз бу хатарли йўлдан воз кечиши керак эди. Биз қуролли кучларимизни Гуантанамодан олиб чиқиб кетишимиз ва Куба билан нормал дипломатик муносабатларни тиклашимиз лозим».

Баёнот мустамлакачиликни ва уруш хавфини тугатишдан манфаатдор бўлган барча америкаликларни Эйзенхауэр ҳукуматининг Куба билан дипломатик муносабатларни узганлигига қарши норозилик билдиришга чақиради.

Ҳаммаршельд Конгода

ПАРИЖ, 5 январь. (ТАСС). БМТ бош секретари Хаммаршельд кеча самолётда Нью-Йоркдан Леопольдвилдаги Нджили аэропортига келиб тушди. Хаммаршельд аэропортда вертолётга тушиб, тўғри Конгодаги БМТ қўшинлари қўмондонлигининг Леопольдвилдаги штаб-квартирасига келди.

Франс Пресс агентлиги мухбирининг хабар қилишича, штаб-квартира олдида тўпланган намойишчилардан неча юзлаб кишилар «Патрис Лумумба дарҳол озод қилинсин!» деган шиорларни кўтарган ҳолда Хаммаршельдни кутиб олишган. Хаммаршельд ўзининг Конгодаги махсус вакили Дайялнинг автомашинасига тушишга шошилган. Машина, деб хабар қилади мухбир, «намойишчилардан анча наридан ўтиб дарҳол Дайял резиденцияси томон кетиб қолган».

Хаммаршельд матбуот вакилларига ўзининг Жанубий Африка Иттифоқига бораётганлигини, Леопольдвилда эса, ўша ёққа бора ётиб йўлда тўхтаганлигини айтган. Хаммаршельднинг сўзларига қараганда, у Жанубий Африка Иттифоқига жўнаш олдидан Дайял ва Касавубу билан музокаралар олиб боради.

АҚШДА ЯДРО РЕАКТОРЛАРИ СИНАБ КЎРИЛАДИГАН СТАНЦИЯДА ПОРТЛАШ

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Айдахо штатининг жанубида жойлашган ядро реакторлари синаб кўриладиган миллий станцияда 3 январь кечқурун рўй берган портлаш натижасида стационар реактор олдида туриб навбатчилик қилаётган ҳарбий хизматчиларнинг уччаласи ҳам ҳалок бўлган.

Юнайтед Пресс Интернейшнл агентлигининг хабар қилишича АҚШнинг атом энергияси бўйича комиссиясининг раиси бу портлаш кимёвий портлаш, лекин бу портлаш билан бирга радиация анча ошган деб тахмин қилинаётганлигини айтган.

МЕКСИКА ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИНИНГ БАЁНОТИ

МЕХИКО, 5 январь. (ТАСС). Кеча Мексика ташқи ишлар министрлигида Эквадор ташқи ишлар министри Хосе Чирибога шарафига ўтказилган зиёфатда Мексика ташқи ишлар министри Мануэль Тельо журналистларнинг, АҚШ Куба билан дипломатик муносабатларини узганлигига нисбатан Мексиканинг позицияси қандай, деган саволларига жавоб бериб, Мексика ва Куба ўртасидаги муносабатлар нормал бўлиб давом этади, деди. Мексика ва Куба ўртасидаги муносабатларни ўзгартириш учун, деб таъкидлади Тельо, ҳеч қандай сабаб йўқ. Мексика Куба билан муносабатларини узмоқчи деган гаплар уйдирмадир.

Мексика ҳукумати, деб сўзини тамомлади Тельо, бошқа мамлакатларнинг ички ва ташқи ишларига аралашмайди.

АНГЛИЯ МЕҲНАТКАШЛАРИ БЕЛЬГИЯ ИШЧИЛАРИГА ЁРДАМ БЕРМОҚДАЛАР

ЛОНДОН. 5 январь. (ТАСС). Кеча Британия меҳнат конфедерациясининг бош кенгаши Бельгия умумий меҳнат федерациясига забастовка қилаётган Бельгия меҳнаткашларига ёрдам кўрсатиш учун 50 минг фунт стерлинг процентсиз қарз беришга қарор қилди.

БЕЛЬГИЯ ПОЙТАХТИНИНГ КЎЧАЛАРИДА НАМОЙИШ

ПАРИЖ, 5 январь. (ТАСС). Бельгия пойтахтининг 2.000 дан ортиқ меҳнаткашлари бугун ҳукуматнинг сиёсатига қарши норозилик юзасидан яна намойиш ташкил қилдилар. Намойишчилар ва «тартиб ўрнатиш» учун чақирилган полиция ўртасида тўқнашув бўлди. Намойишчилардан 6 киши қамоққа олинди.

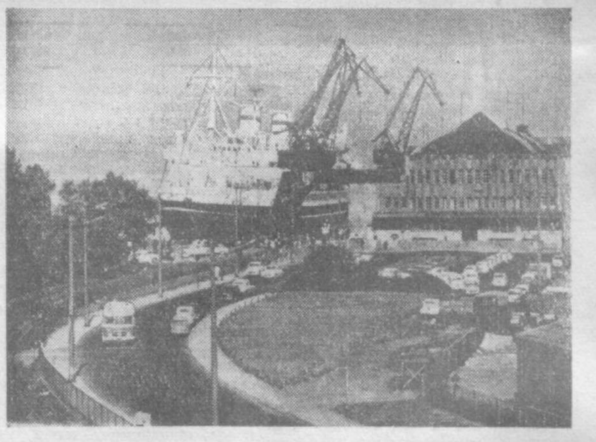

Польша Халқ Республикаси. Гдиндаги пассажирлар порти ва денгиз вокзали. Польша-Канада рейси бўйича муттасил қатнаб турадиган энг катта пассажир пароходи «Баторий» пирсда турибди.

Поьша Марказий фотоагентлиги фотоси.

Редактор ўринбосари
М. ҚОРИЕВ.

КЎЗЛАРИНГ

(БОШИ УЧИНЧИ БЕТДА)

Эртасига худди айтганидек, бир кексароқ киши билан келиб, Малика кўзини яхшилаб кўришди-да, рус тилида алланималарни гаплашиб, бир муҳим гап айтишмай, яна хайрлашиб кетишди. Орадан бир ҳафта ўтгач, қишлоқда яна Муаттар пайдо бўлди. У эски тандир ёнида бақрайиб ўтирган ожиза Малика билан қучоқлашиб кўришди. У икки-уч келишдаёқ бу хонадонга қадрдон киши бўлиб қолган эди.

— Маликажон, азизим, сен Тошкентга боришинг керак, — деди Муаттар уни яқин кишисидек сансираб. Кўрмаса ҳам кўргандек бўлиб турган Маликанинг қўлларидан ушлаб,— биз маслаҳатлашдик... тахминимизча, кўз гавҳари лойқаланган. Медицина тили билан буни «глаукома» деб аталади. Уни ҳозир даволайдилар. Бизнинг фикримизча, сени даволаш мумкин. Бош врачимиз Петр Андреевич ҳам, мен ҳам шу фикрдамиз.

— Наҳотки! Мени?... Ёруғ дунёни бир кўриб ўлсам майли эди, Муаттархон!

— Қўй, ўлма! Сенинг бу чиройли кўзларинг ёруғ дунёни кўради. Мен бунга ишонаяпман...

Малика ҳўнграб йиғлаб юборди. Унинг кўзига ёш келди.

— Ана, ана!— деди ҳовлиқиб Муаттар, — кўзларингга ёш келди. Бу бизнинг гумонларимизни анча тасдиқлайди. Малика, сени даволаб, кўзингни очиш мумкин. Сен ТашМИ клиникасига бор! Албатта борасан! У ерда жуда катта профессорлар бор. У ерда менинг дугоналарим ҳам ишлайди. Яна бир ҳафтадан кейин мен иш билан Тошкентга бориб келаман. Тайёргарлик кўр, ўзим олиб бораман!..

Дунёда ожизликдан оғир дард йўқ. Бир лаҳза кўзингизни юминг, жаҳон қоп-қоронғу бўлади. Хайрияткм сиз кўзингизни яна очасиз, дунё ёришади. Икки лаҳза кўз юмиб туришга сабрингиз етмайди. Умр бўйи ёруғ дунёни кўролмай келаётган, ҳатто ўз онаси жамолини кўролмаётган ожизалар машаққатини бир кўз олдингизга келтириб кўринг Баъзи нодон шахсларнинг жисмоний нуқсондан кулишлари, уни «ожиз» деб аташлари қанчалар азоб беради. Лекин инсон кўникаркан.

Муаттарни етук врач деб айтиш қийин, лекин у бемор қалбини англашда сезгир, бебаҳо қиз. Малика кўнглидаги шикасталикни у тезда пайқаб олиб, тенгдошини ёруғ дунёга олиб чиқишга бел боғлади.

ТашМИ. Кўз клиникаси...

Қишлоқ врачи Муаттар Тошкентга келгач, бу клиникада ишлаётган ўз дугоналари Тўлқуна, Оксана ва бошқаларга Малика тарихини муфассал айтиб берди. Ундан сўнг қўшни клиникада ишлаётган дўстлари Хуршида ва Сакиналар билан ҳам учрашди. Маликани ювинтириб, клиникага жойлаштирди. У клиникадаги катта докторлар қабулида ҳам бўлиб Маликанинг кўзи очилиши мумкинлигини исботлашга ҳаракат қиларди. У ҳаддан зиёд кўп гапираётганида, шаддод қизни кузатиб кулиб турган доцент «ёрдам бериш бурчимиз »деб гапни қисқа қилди. Агар лозим бўлса ўз кўзини бериб, шу ғариб қизнинг ёруғ дунёни кўриб, дўстлари қаторида қувнашини истаган Муаттар, клиника врачларига Маликанинг кўзи очилишини жон-жаҳди билан илмий жиҳатдан исботлашга тиришарди. Қоидани бузса ҳам солдатларнинг шижоати генералнн ичдан қувонтиргандай, клиникадагилар: «кўрамиз, анализ аниқлайди...» деб жавоб қилишарди-ю, лекин бу кичик врачнинг улкан қалби уларни қувонтирарди.

Малика врач Тўлқуна қўл остидаги тўртинчи палатада ётди. Унинг назарида Тўлқунанинг овозлари, меҳрибонликлари Муаттарга жуда ўхшаб кетарди. Илиқ қўллари билан билагидан ушлаб томирини кўради, кўзларини ҳам яхшилаб кўради... Кетаётганида андак ҳазиллашиб ҳам қўяди. Кимдир; «Буғдойранг қизнинг аҳволи қалай, Тўлқунахон?» — деганида, —яхши, менимча, операция қилса бўлар»,—деб жавоб берди. Малика шу ёшга кириб биринчи марта ўзининг «буғдойранг қиз» эканини билди-ю, лекин бу ранг қанақа бўлишини билмади. Палатада кимнингдир кўзини операция қилгани билан фойда бермагани, майда томирлари қуриб кетганини... эшитиб, Маликанинг тарвузи қўлтиғидан тушди. Умидлари парча-парча бўлиб кетгандай бўлди. Лекин дилкаш врач Тўлқунахоннинг дадил фикрлари мадор бағишларди... Клиника врачи уни Муаттар томонидан бу ерга олиб келишини катта баҳолади. Икки ҳафта ичида унинг нурсиз кўзлари медицина асбобларида ўбдон текширилиб, дори-дармон қилинди. Унинг қонидан тортиб, то юрак тепишларигача кўрилди. Сўниб қолган кўзни қайтадан ёқиш ҳақида клиникадаги каттадан-кичик барча врачлар ўйлашаётганини Маликанинг ўзи ҳам зийраклик билан фаҳмларди. Қуёш нурларини тўсиб ётган осмондаги булутларни ҳайдаш қанчалик машаққат бўлганидай, унинг кўз қорачиғларини қоплаб ётган оқ пардаларни йиртиб ташлаш катта иш эканлигини ҳам пайқади. Лекин илм тиғи жуда ўткир.

Қилич билан кесиб бўлмас мустаҳкам пўлатлар илм тиғи олдида сариёғдек мулойим бўлиб қолади. Илмга ҳеч шак йўқ.

Ўнбеш кундан сўнг Маликани операция хонасига олиб киришди. Операцияни клиника бошлиғи, доцентнинг ўзи қилди. Тўлқуна билан Оксана жарроҳга ёрдам бериб туришди. Клиника эшигида Маликаня картайган отаси ҳам ҳассасига даҳанини тираб ўтирди...

Операция бўлгандан бирнеча кунлар ўттандан сўнг, Тўлқунахон эрта билан келиб, Малика кўзидаги бинтни аста-секин ечиб олди. Врач Малика юзини клиника деразасидан тушиб турган қуёш нурларига буриб:

— Маликахон, дераза томонга қаранг! Муаттарнинг айтишича, сиз ҳеч нарсани кўрмасангиз ҳам қуёшни пайқаркансиз, тўғрими? Деразага қаранг!—деди.

— Вой, бу нима?! — деди гангиб, атрофига аланглаб Малика. Тўлқуна Маликанинг елкасидан маҳкам ушлаб, завқ билан кузатиб турарди.

— Менга қаранг, кўряпсизми?

Маликанинг кўзига хирагина, сувга тушиб қолган чарос доналаридай икки чиройли кўз кўринди. Ундан сўнг икки қора қош ҳам... Малика ҳаяжонланиб кетди:

— Ҳа, кўраяпман!

— Нимани кўраяпсиз?

— Қуёшни, — деди Малика қўллари билан Тўлқуна юзини силаб.

— Йўқ, бу мен-ку...

— Сиз? бу, Сизми?... Сизни кўраяпман...

Унинг кўзлари аста-секин ёришиб борди.

— Муаттар ҳам сизга ўхшашми? Бизнинг доктор Муаттархон ҳам сизга ўхшаса керак-а?

Тўлқуна табассум қилди. Шу лаҳзада палатага оқ халат кийган доцент ва яна икки врач кириб келишди. Оқ халат кийиб турган икки врачнинг бири Муаттар эди...

„ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ“
4-БЕТ, 7 ЯНВАРЬ, 1961 ЙИЛ.

Телевизор ЭКРАНИДА

7 ЯНВАРДА

12.00 Катта ёшдаги ўқувчилар учун рус тилида «Ўйлаб жавоб бер» деган эшиттириш.

12.30 «Узоқ соҳилларда» — ўзбек тилида бадиий фильм.

18.30 «Ялқов айиқ» — мультипликацион фильм.

19.00 С. Юдаков. Алишер Навоий номли театрдан «Майсаранинг иши» операси олиб кўрсатилади.

Танаффус вақтларида сўнгги ахборот.

Спектакль тамом бўлгач «Ворислар» — деган киноповесть кўрсатилади.

Тошкентнинг томоша залларида

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/I да эрталаб **Жизель,** кечқурун **Майсаранинг иши.** СССР халқ артистлари **Ҳалима Носирова, Саодат Қобилова,** Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Саттор Ярашев, Карим Зокиров,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Жамол Низомхўжаев, Михаил Давидовлар** қатнашади, 8/I да эрталаб **Оққуш кўли,** кечқурун **Риголетто.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/I да эрталаб **Алишер Навоий,** кечқурун **Холисхон.** 8/I да эрталаб ва кечқурун **Ҳамза.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 7/I да эрталаб **Оқ нилуфар,** кечқурун **Раис уйланармиш,** 8/I да эрталаб **Раис уйланармиш,** кечқурун **Паранжи сирлари.** («Холисхон»).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 10/I гача **«Циркда арча».** РСФСРда хизмат кўрсатган артист **Ю. В. Дуров** қатнашади. Томошалар кундуз соат 12, 3 ва 7 яримда бошланади.

КИНО

Қалъа сири — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз 12 ва кеч 6 да), «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб 10 ва 11-45 минутда).

Мўъжизакор — «ВАТАН» (кундуз ва кечқурун).

Янги Гулливер — «ВАТАН» (эрталаб соат 10-20 минут ва кундуз 12 да), «МИР» (эрталаб 10 ва кундуз 12 да).

Бировнинг ташвиши — «ИСКРА», «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Бўрон олдида — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК» «МИР» (кеч 8 ва 10 да).

Олекса Довбуш — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Боганч — НАВОИЙ номли (эрталаб соат 11 да). «СПУТНИК» (эрталаб 11 кундуз 12, 1, 3 ва 4 да).

Ҳамма қийинчиликни енгиб — «МИР» (кундуз соат 2, 4 ва кеч 6 да).

ТуркВО ҚУРИЛИШ БОШҚАРМАСИГА

саноат корхоналари учётини ва ҳисобчиликни журнал-ордер формасини билган **бош бухгалтер, металл** буюмлар ишлаб чиқаришни билган **нормаловчи, электросваркачилар, слесарлар** (ишбайга)

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Ўзбекистон кўчаси, 41- уй. Телефон коммутатор — 30-330, қўшимча телефон — 8-46, шаҳар телефони — 34-132.

Троллейная кўча, 33- уйда турувчи **Маҳбуба Камалитдинова**нинг Клара Цеткин кўчаси, 50-уйда турувчи Амин Ҳусаинович Ҳусаиновдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Ленин район халқ судида кўрилади.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («Ташкентская правда») — орган Ташкентского обкома и горкома Коммунистической партии Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Редакциямизнинг АДРЕСИ: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси 26. РЕДАКЦИЯ БЎЛИМЛАРИНИНГ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Коммутатор — 26334 ва 33262 орқали: Партия турмуши бўлими — 140, Пропаганда бўлими — 34808, 136. Совет қурилиши бўлими — 136. Адабиёт ва санъат бўлими — 29040. 135. Қишлоқ хўжалик бўлими — 29040, 135. Саноат ва транспорт бўлими, Маданият бўлими — 34048, 132. Хатлар бўлими — 34048, 156. Маҳаллий ахборот бўлими — 29040, 50. Секретариат — 34808, 115, Эълонлар бўлими — 28142.

Р. 01459 . «Қизил Ўзбекистон», «Правда Востока» ва «Ўзбекистони сурх» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Нашр. Б. 1505.